



**KANCELÁRIA NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

PARLAMENTNÝ INŠTITÚT

Oddelenie parlamentného výskumu a vzdelávania

---

## **INFORMAČNÝ MATERIÁL**

**č. 04/2017**

# **SPÔSOB FINANCOVANIA ŠKOLSTVA V EÚ S DÔRAZOM NA DÁNSKO, FÍNSKO, HOLANDSKO, ÍRSKO, NEMECKO, POLSKO A RAKÚSKO**

Vypracovala: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD., Oddelenie parlamentného výskumu a vzdelávania

Spolupráca (Informácia o financovaní školstva na Slovensku): Ing. Anna Kováčiková, Oddelenie parlamentného výskumu a vzdelávania

Supervízor: RNDr. Katarína Kubišová, vedúca Oddelenia parlamentného výskumu a vzdelávania

Schválil: JUDr. Milan Hodás, PhD., riaditeľ Odboru Parlamentný inštitút K NR SR

**Február 2017**

*Materiál slúži výlučne pre poslancov Národnej rady SR a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne, alebo odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Parlamentného inštitútu a autora.*

## **Anotácia**

*Cieľom prekladaného materiálu bolo zistiť detaily o spôsobe financovania škôl v Európskej únii a vo vybraných členských krajinách. Prinášame na jednej strane prehľad spôsobu pridelovania prostriedkov vyšším vzdelávacím inštitúciám s rôznymi modelmi, na ktorých je založené. Na strane druhej sa venujeme financovaniu základných a stredných škôl pri ozrejmnení druhov dotácií, kategórií výdavkov, finančných tokov medzi jednotlivými úrovňami riadenia, s konečným náčrtom rôznorodých modelov pridelovania prostriedkov.*

*Prekladaný materiál vychádza z komparatívnych analýz na úrovni EÚ a prináša súhrnný prehľad o danej problematike, ako aj čiastkové zistenia o vybraných štátoch (vrátane situácie v Slovenskej republike). Poskytuje tiež relevantné grafy, ktoré schematicky načrtávajú zložitú a mnohorozmernú problematiku.*

## **Kľúčové slová**

školstvo, vysoké školstvo, financovanie školstva, normatívne financovanie, projektové financovanie, kontraktové financovanie, vstupné kritériá, orientácia na výkon, dotácie, rozpočet, úrovne riadenia, pedagogickí zamestnanci, nepedagogickí zamestnanci, prevádzkové náklady, kapitálové výdavky

## Obsah

ÚVOD .....	5
FINANCOVANIE VYSOKÉHO ŠKOLSTVA .....	6
FINANCOVANIE ZÁKLADNÉHO A STREDNÉHO ŠKOLSTVA .....	8
<b>Kritériá na stanovovanie výšky prostriedkov .....</b>	<b>12</b>
PRAKTICKÉ POZNATKY O FINANCOVANÍ ŠKÔL V JEDNOTLIVÝCH ŠTÁTOCH .....	14
<b>DÁNSKO .....</b>	<b>15</b>
<b>ESTÓNSKO .....</b>	<b>16</b>
<b>FÍNSKO .....</b>	<b>16</b>
<b>HOLANDSKO .....</b>	<b>17</b>
<b>ÍRSKO .....</b>	<b>18</b>
<b>NEMECKO .....</b>	<b>19</b>
<b>POLESKO .....</b>	<b>19</b>
<b>RAKÚSKO .....</b>	<b>20</b>
<b>Informácia o financovaní školstva na Slovensku .....</b>	<b>22</b>
ZÁVER .....	28
Príloha (Rozsah autonómie univerzít, Mechanizmus verejného financovania vyššieho vzdelania) .....	29
ZDROJE .....	31

## ÚVOD

Pokúsili sme sa zodpovedať nasledujúce otázky zadávateľa:

1. Aký vzorec pridelovania financií existuje v EÚ a v jej členských štátoch?
2. Existuje normatívne financovanie, financovanie na žiaka alebo na triedu?
3. Čo pridelená čiastka pokrýva? Aké náklady?
4. Odlišuje sa normatívna čiastka pre vyššie školy podľa uplatnenia žiakov v praxi, resp. podľa nákladov na výučbu? Existujú iné posudzované parametre?
5. Menil sa či prehodnocoval systém financovania v minulosti? Aké boli dôvody? Ako sa zmena hodnotí?

V štátoch Európskej únie dlhodobo pretrváva úsilie ochraňovať respektíve podporovať a navyšovať dlhodobé investície do vzdelávania, k čomu podniká kroky aj Európska komisia a Rada EÚ. Cieľom je vytvoriť efektívny a udržateľný systém financovania. Vzdelávanie má plniť aj sociálne a hospodárske výzvy. Je preukázaná súvislosť medzi schopnosťou investovať do ľudského kapitálu a znalostným rastom i nárastom sociálnej súdržnosti. V súlade so stratégiou Európa 2020 sa verejné investície do vzdelávania a odbornej prípravy považujú za kľúčové. Vedú k zvýšeniu produktivity a k hospodárskemu rastu, ich prioritu prízvukuje EK už v Lisabonskej stratégii z roku 2000, a následne napríklad v dokumente *Prehodnotenie vzdelávania: investovanie do zručností pre lepšie sociálno-ekonomické výsledky* (2012).<sup>1</sup> Nadväzujúcim dokumentom sú *Záver Rady o investíciách do vzdelávania a odbornej prípravy – reakcia na Prehodnotenie... a Ročný prieskum rastu* (2013).<sup>2</sup>

Financovanie vysokých škôl má napomôcť dosiahnutiu troch základných cieľov: kvalita, efektívnosť a rovnosť. Z tohto hľadiska sa má finančný model stať zároveň aj manažérskym nástrojom na lepšie fungovanie škôl. Európska komisia v tomto smere volá po väčšej autonómii škôl, menšej fragmentácii a silnejších väzbách medzi univerzitami a súkromným sektorom. Riešiť sa má najmä to, ako dosiahnuť adekvátny a udržateľný rozpočet pri čo najefektívnejšom použití dotácií. Má sa koncentrovať dostatok zdrojov na excelentnosť, na druhej strane majú univerzity pokrývať aj lokálne a regionálne potreby.

Pri analýze sme vychádzali z komparatívnych štúdií Európskeho centra pre strategický manažment univerzít (European Centre for Strategic Management of Universities, ESMU; referenčný rok 2010) a Euridyce (referenčný rok 2013/2014), podporených Európskou komisiou. Od času ich vydania sme nezaznamenali radikálnejšie zmeny v danej problematike, takže sú pre nás relevantné aj dnes. Vychádzajú v prvom prípade z údajov zozbieraných z 27 štátov EÚ (okrem Chorvátska), ďalej zo Švajčiarska, Islandu, Lichtenštajnska, Nórska a Turecka. Druhá publikácia zahŕňa 27 z 28 členských štátov EÚ (okrem Luxemburska), ako aj na Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Turecko.

---

<sup>1</sup> Communication from the European Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions. Rethinking education: Investing in skills for better socio-economic outcomes. Európska komisia : Brusel 2012 (COM (2012) 699 final). [online] Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1389776578033&uri=CELEX:52012DC0669>, overené 30. januára 2017.

<sup>2</sup> Council Conclusions on investing in education and training – a response to 'Rethinking education: Investing in skills for better socio-economic outcomes' and the '2013 Annual Growth Survey', OJ C 64, 5. 3. 2013. [pdf] Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:064:0005:0008:EN:PDF>, overené 30. januára 2017.

## FINANCOVANIE VYSOKÉHO ŠKOLSTVA

Verejné financovanie vysokých škôl sa v zásade môže diať troma spôsobmi:

- a) normatívne financovanie (formula funding), deliace sa ďalej na
  - fixnú sumu, ktorá sa postupne navyšuje
  - normatív založený na vstupných indikátoroch (počet zapísaných študentov, počet zamestnancov...)
  - normatív založený na výstupných indikátoroch, teda na výkone (performance orientation), pričom sa môžu brať do úvahy buď skutočné výsledky, alebo plánované výsledky (napr. počet udelených diplomov či kreditov nazbieraných študentmi, úroveň promócií, víťazstvo v súťažných grantoch, akademické publikácie, vedecká evaluácia)
- b) projektové financovanie (project-based funding), deliace sa na
  - projekty ohodnotené na báze súťaže; podporené sú projekty, ktoré najlepšie spĺňajú kritériá
  - projekty ohodnotené na nesúťažnej báze, kde sa fondy delia rovným dielom naprieč vzdelávacími inštitúciami alebo vyjednávaním medzi vládou a inštitúciami na podklade projektových kritérií
- c) kontraktové financovanie (contract-based funding), deliace sa na
  - zmluvy, kde sú formulované zámery a ciele (mission based), reflektujú napr. národné strategické ciele
  - zmluvy, kde sa detailne špecifikujú dohodnuté aktivity a výkony

Väčšina štátov vo výslednej podobe premiešava tieto modely financovania. Každá ma svoju vlastnú kombináciu ako výsledok historického a politického vývoja.

Veľká väčšina krajín v Európe používa **normatívy** na kalkuláciu výšky dotácií (predovšetkým na vzdelávací proces). Tento spôsob je obľúbený z viacerých dôvodov, najmä pre svoju férovosť a transparentnosť. Znižuje tiež administratívne zaťaženie, pretože je vcelku priamočiary. Pre všetky vzdelávacie inštitúcie je stanovený jeden súbor pravidiel a odpadáva potreba vyjednávať s nimi oddelene.

Normatív založený na vstupných indikátoroch je pre všetky štáty stále veľmi podstatný. V poslednom čase niektoré štáty už znížili váhu počtu študentov v prospech výkonnostných faktorov. Ani v jednej krajine však neexistuje systém založený na 100 % na výkone. Jeden z dôvodov, prečo je výkonnostný normatív stále v úzadí, je zložitosť dosiahnutia zhody na výstupných indikátoroch, ktoré by adekvátne vyjadrili výkon, a to tak kvantitatívne, ako aj kvalitatívne. V porovnaní s 90. rokmi 20. storočia, keď len v málo štátoch hrali rolu výkonnostné kritériá (Dánsko, Holandsko, Poľsko, Švédsko, Spojené kráľovstvo), v súčasnosti máme už takmer 20 štátov, ktoré v rozpočtovaní využívajú aj prvky výkonu (Rakúsko, Belgicko (Flámsko), Dánsko, Nemecko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Island, Taliansko, Holandsko, Nórsko, Poľsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Spojené kráľovstvo). Dokonca v štátoch, ktoré mali kedysi systém centrálného plánovania, sa financovanie rýchlo pretvorilo. Predtým bolo charakteristické extrémnou politizáciou rozhodnutí, dnes sa namiesto vyjednávaní používa najmä normatívne financovanie.

Alokačný mechanizmus na financovanie v blokových grantoch (dotáciách) sa vyvíja. V mnohých krajinách obsahuje oddelené vyučovacie a výskumné prvky, kalkulované podľa odlišných kritérií (hoci univerzity majú slobodu v tom, ako peniaze použijú). Dotácie na výskum sa menia zo základného normatívu na výkonnostný normatív.

Popri normatívnom financovaní škôl sa najmä v prípade akademického výskumu častejšie používa **projektové financovanie**, kde vedecké rady škôl a národné akadémie vied (tímy vedcov) stanovujú propozície a kritériá z hľadiska kvality, relevancie a ceny. Mnoho štátov má duálny model financovania výskumu. Popri paušálnej sume ako základnom financovaní tu existuje druhý, súťažný tok na báze propozícií. Trendom je pridávanie nových (dodatočných) dotácií na výskum podľa špecifických priorít stanovených zo strany financujúcich autorít. Popri súťažnom dotovaní, kde sa podporujú najmä originálne, nevšedné projekty, mnoho vlád stanovuje špecifické podmienky a ciele, vznikajú tak napríklad „centrá excelentnosti“. Hoci blokové dotácie sú stále dominantné, vo všetkých štátoch je na vzostupe podiel projektového financovania najmä vo výskume.

Tretím typom je **kontraktové financovanie**. Patrí k decentralizovanému, na výkon orientovanému vnímaniu financovania. Cílené finančné alokácie na základe zmluvy medzi financujúcou autoritou a vzdelávacou inštitúciou sa používajú na čiastkové účely a konkrétne ciele (zvyšovanie kvality výučby, podporovanie inovácií, zlepšovanie manažérskych praktík, modernizovanie infraštruktúry, posilňovanie partnerstva so súkromným sektorom, na podporu konkrétnych odborov). Považuje sa to akoby za „kupovanie“ partikulárnych výkonov od univerzity zo strany vlády.

## FINANCOVANIE ZÁKLADNÉHO A STREDNÉHO ŠKOLSTVA

Do financovania škôl (pokiaľ hovoríme najmä o verejných základných a stredných školách<sup>3</sup>) sú vo väčšine štátov zapojené tri úrovne verejných inštitúcií:

1. najvyššia, centrálna (štátna/národná, krajinská), najmä ministerstvá
2. stredná (regionálna alebo miestna/lokálna), t. j. sprostredkujúci medzičlánok
3. školská

Prostriedky sa poskytujú na štyri základné okruhy:

1. pedagogickí zamestnanci
2. nepedagogickí zamestnanci
3. prevádzkové náklady
4. kapitálové výdavky

Prostriedky na **pedagogických pracovníkov** tvoria **zhruba 70 % celkových ročných výdavkov** na verejné vzdelávanie, teda táto oblasť je pre financovanie školstva kľúčová. Vo všetkých štátoch je preto prítomná najvyššia, centrálna úroveň pri prevode zdrojov do nej; v tretine štátov je to zároveň jediná úroveň jej financovania. Iný je príklad Fínska, kde prevádza centrálna úroveň paušálne prostriedky na strednú úroveň, ktorá je kompetentná vo financovaní celého rozsahu verejných služieb (nielen školstva). V Rakúsku prevod prostriedkov na pedagogických zamestnancov zahŕňa centrálna a ich regionálne inštitúcie. Vo všeobecnosti sa prevod peňazí na túto oblasť deje prehľadnejšie, zahŕňa najmenej inštitúcií a postupuje priamejšou cestou školám či rovno učiteľom (buď priamo z centrálnej úrovne, alebo ministerstvá zdieľajú zodpovednosť s inštitúciami strednej úrovne).

V prípade **nepedagogických pracovníkov** je situácia rovnaká v tej tretine štátov, ktorá do financovania zapája len centrálnu úroveň (o.i. Írsko a Holandsko). Vo všeobecnosti je však u nepedagogických pracovníkov bežnejšie zapájať strednú úroveň rozhodovania. Centrálna a súčasne stredná úroveň je zapojená do prevodu prostriedkov na pedagogických pracovníkov v Rakúsku, do financovania nepedagogických zamestnancov zapája Rakúsko však iba obce.

**Prevádzkové** prostriedky (bežné tovary a služby) prevádzajú zväčša dve až tri úrovne, často je rozhodovanie komplikovanejšie ako u predošlých dvoch oblastí. Vo vyššej miere sa využívajú aj vlastné (regionálne, miestne) zdroje. Vo väčšine štátov sa do rozhodovania zapájajú centrálna a stredná úroveň. Niekoľko štátov, medzi nimi Írsko a Holandsko, zahŕňa do rozhodovania len centrálna inštitúcie. Naopak, napr. v Rakúsku sa rozhoduje iba na miestnej úrovni. Pri zapojení viacerých úrovní existujú aj viaceré modely distribúcie prostriedkov. Vo väčšine štátov sa hlavné položky (učebnice, učebné pomôcky) financujú centrálna a okrajové položky (kancelárske potreby, administrácia) na nižších úrovniach. Tiež prevod financií na prevádzku budov zabezpečujú v niektorých prípadoch miestne inštitúcie.

Aj **kapitálové** (investičné) prostriedky prevádzajú zväčša dve úrovne. V niektorých štátoch, medzi nimi v Rakúsku a Poľsku, prevádzajú prostriedky na kapitálové výdavky až tri úrovne. Naopak inde, napr. v Írsku, centrálna úroveň sama zodpovedá za tento presun. Vo všeobecnosti je základná investícia (výstavba budov, kúpa pozemkov) centralizovanejšia ako kúpa učebníc. Opak je však pravdou v Rakúsku, kde sa na kapitálové náklady využívajú regionálne a miestne príjmy, zatiaľ čo učebnice dodávajú centrálna inštitúcie priamo školám.

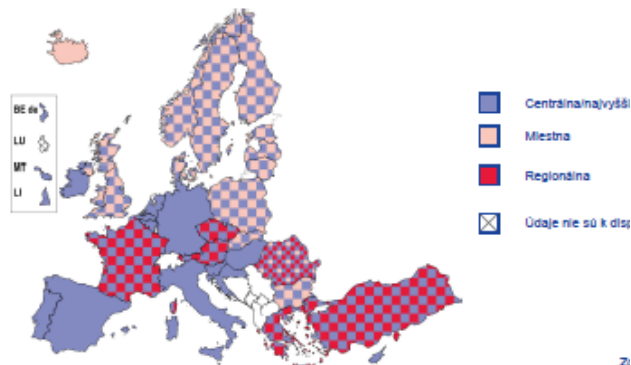
---

<sup>3</sup> Napríklad v Dánsku spadajú do analyzovaného systému primárne len nižšie stredné školy, vyššie stredné školy podliehajú odlišným pravidlám financovania.

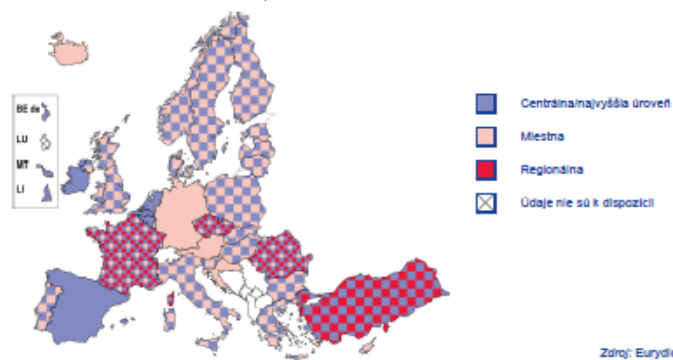


V niektorých štátoch, medzi nimi v Írsku, je do prevodu prostriedkov na všetky štyri oblasti zapojená výlučne centrálna úroveň, v Holandsku je to tak pre všetky náklady okrem kapitálových. V Nemecku sa prevod prostriedkov na nepedagogických zamestnancov, prevádzkové a kapitálové náklady zabezpečuje prostredníctvom „dotujúceho“ orgánu školy.

Ukazovateľ 1.1: Úrovně veřejných institucí zapojené do prevodu financí pro pedagogických zaměstnání základné a všeobecné stredné vzdelávanie, 2013/14

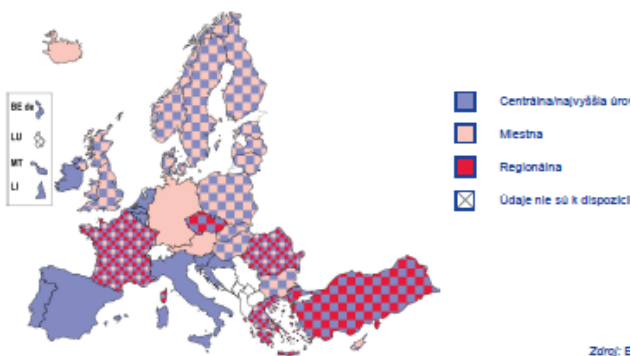


Ukazovateľ 1.3: Úrovně veřejných institucí zapojené do prevodu financí na prevádzkové tovary a služby, základné a všeobecné stredné vzdelávanie, 2013/14



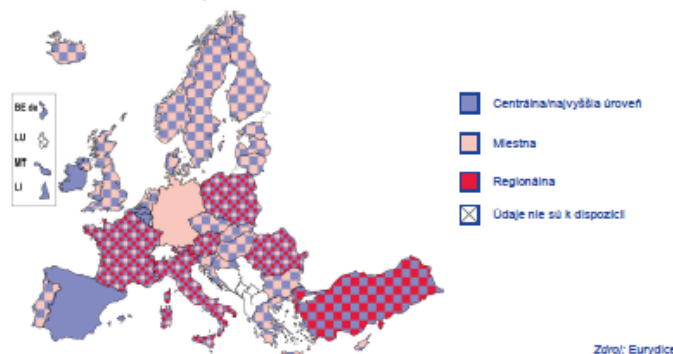
Zdroj: Eurydice

Ukazovateľ 1.2: Úrovně veřejných institucí zapojené do prevodu financí pro nepedagogických zaměstnání základné a všeobecné stredné vzdelávanie, 2013/14



Zdroj: E

Ukazovateľ 1.4: Úrovně veřejných institucí zapojené do prevodu financí na kapitálové náklady pro základné a všeobecné stredné vzdelávanie, 2013/14



Zdroj: Eurydice

Finančné prostriedky sa poskytujú v zásade tromi spôsobmi, a to vo forme:

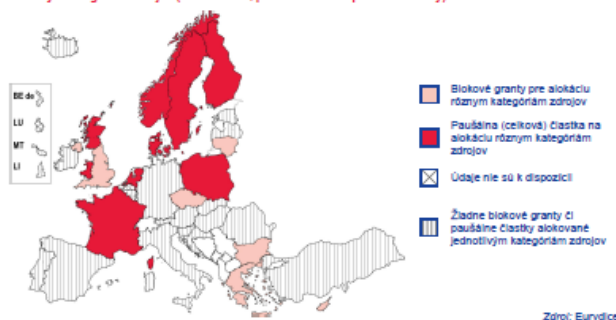
1. blokových grantov/dotácií (množstvo peňazí pre stredné inštitúcie určené na pokrytie minimálne dvoch z troch okruhov výdavkov – zamestnanci, prevádzkové a kapitálové náklady)
2. paušálov (množstvo peňazí alokovaných strednou úrovňou na pokrytie verejných služieb, vrátane vzdelávania)
3. grantov/dotácií na špeciálne určený účel.

Asi v polovici štátov dostáva stredná úroveň inštitúcií blokový grant alebo paušál a rozdeľuje ho do všetkých oblastí výdavkov. Bežne ho dostáva od centrálnych inštitúcií, ale môže tiež disponovať vlastným príjmom. Stredná úroveň má odlišné kompetencie – niekedy môže rozhodovať o sumách alokovaných do rôznych oblastí, inokedy je len prevodovým článkom. Môže prípadne poskytnúť pri rozhodovaní autonómiu samotným školám. Ak sa blokový grant či paušál poskytuje na všetky oblasti, stredné inštitúcie majú väčšiu samostatnosť v ich prideľovaní.

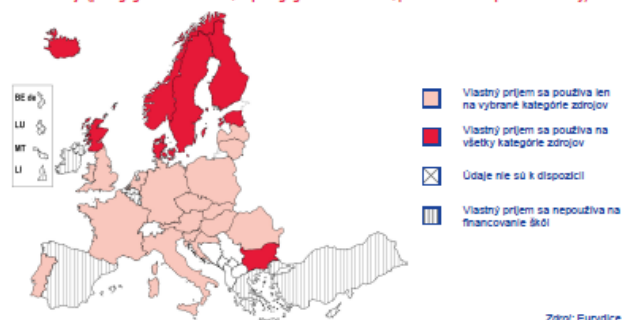
Napríklad vo Fínsku sa veľká časť financovania škôl stanovuje ako paušálna suma pre obce, ktoré majú posledné slovo v tom, či alokujú rozpočet školám a ktoré školy môžu rozhodovať podľa vlastného uváženia.

V niektorých štátoch je pre regionálne alebo obecné/miestne inštitúcie bežné používať na financovanie škôl vlastné zdroje (získané najmä z daní). Vo vyše dvoch tretinách štátov prispieva stredná úroveň na financovanie škôl z vlastných príjmov. V severských štátoch či napr. v Estónsku sa tieto zdroje používajú na všetky oblasti výdavkov, vo väčšine štátov však iba na vybrané. V Poľsku majú plnú moc v alokácii vlastných zdrojov, zväčša ich používajú na pedagogických zamestnancov (mzdové príplatky), na kapitálové výdavky a na dopravu. Zhruba polovica štátov ich používa výlučne na pedagógov. V Holandsku sa používajú na kapitálové výdavky. Takmer všetky štáty nimi pokrývajú aspoň jednu oblasť.

Ukazovateľ 1.5: Štáty, v ktorých stredná úroveň inštitúcií poberá paušálne čiastky alebo blokové granty a alokuje ich rôznym kategóriám zdrojov (zamestnanci, prevádzkové a kapitálové náklady)



Ukazovateľ 1.6: Štáty, v ktorých stredná úroveň inštitúcií používa vlastný príjem na zabezpečenie financovania pre školské zdroje (pedagogickí zamestnanci, nepedagogickí zamestnanci, prevádzkové a kapitálové náklady)



Dôležitou oblasťou skúmanej témy sú metódy na stanovenie výšky potrebných prostriedkov, teda spôsob, ako prideliť školám finančné prostriedky spravodlivo a efektívne. Existujú pritom dva základné modely:

1. Dohodnutý postup založený na vopred stanovených záväzných kritériách, pravidlách. S týmto modelom sa spája tzv. normatívne financovanie (*formula funding*).
2. Postup bez vopred stanovených kritérií založený na odhade potrieb školy, prináša väčšiu samostatnosť pre orgány školy. S týmto modelom sa spája
  - a) buď schvaľovanie rozpočtu, t.j. pridelenie prostriedkov školám na základe rozpočtu, ktorý samé predložili,
  - b) alebo ľubovoľné určenie prostriedkov, kde ich výšku určuje zodpovedná inštitúcia bez odkazovania na inú inštitúciu a bez akéhokoľvek finančného vzorca.

Typy financovania potom rozdelíme na:

1. granty/dotácie na konkrétne výdavky,
2. blokové granty/dotácie (určené na viac ako jednu oblasť výdavkov),
3. jednorazové sumy (financovanie celého rozsahu verejných služieb).

V piatich systémoch sa používa na stanovenie výšky prostriedkov iba finančný vzorec. Medzi nimi vo Fínsku a Nórsku uplatňujú ministerstvá systematicky finančný vzorec na stanovenie paušálnej sumy pridelenej strednej úrovni na financovanie celého rozsahu verejných služieb. Na druhej strane, mnoho obcí následne používa normatívne financovanie na vyčlenenie prostriedkov školám z tejto paušálnej sumy.

Na základe schvaľovania rozpočtu alebo podľa vlastného uváženia sa stanovuje výška prostriedkov v troch štátoch (v Grécku, Maďarsku a Portugalsku).

Až v 28 štátoch využíva centrálna úroveň finančné vzorce na stanovenie výšky prostriedkov pre pedagogických zamestnancov. Prítom sú

- a) buď súčasťou paušálnej sumy či blokového grantu,
- b) alebo ministerstvá pridelujú grant/dotácie na príslušné inštitúcie či platia učiteľov priamo.

Napríklad v Poľsku a Fínsku dostanú miestne inštitúcie paušálnu sumu (nie vysokú) na základe normatívneho financovania. Používa sa na nákup alebo pridelovanie potrieb na prevádzku. V Estónsku dostáva blokový grant miestna správa na financovanie zamestnancov a na kapitálové výdavky, ako aj na časť prevádzkových nákladov. V Holandsku dostáva finančné prostriedky od ministerstva školstva, kultúry a vedy *Výkonná agentúra pre vzdelávanie*, a prideluje blokové granty na zamestnancov a prevádzku. V Dánsku poskytuje ministerstvo školským orgánom stredných škôl blokový grant na všetky oblasti; u základných a nižších stredných škôl sú prostriedky na pedagogických zamestnancov súčasťou paušálnej sumy pridelenej obci.

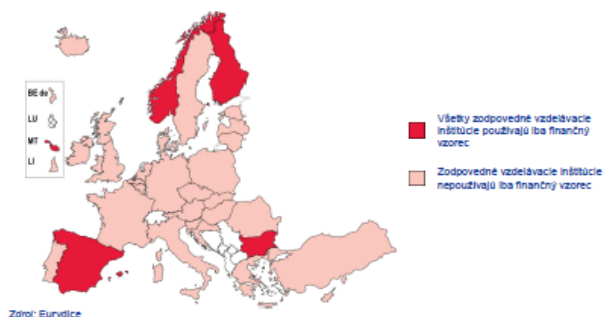
Zodpovedné ministerstvo vypláca učiteľov priamo v ôsmich štátoch, v šiestich z nich (okrem Maďarska a Portugalska) na to existuje finančný vzorec.

Vo veľkej väčšine štátov používa centrálna úroveň finančný vzorec na výpočet výšky prostriedkov na prevádzkové výdavky. V Nemecku nie sú spolkové krajiny zapojené do určovania výšky týchto prostriedkov. V Rakúsku (a Chorvátsku) sa platia prevádzkové náklady len z miestnych príjmov, prostriedky na pedagógov určujú centrálné inštitúcie pomocou finančného vzorca.

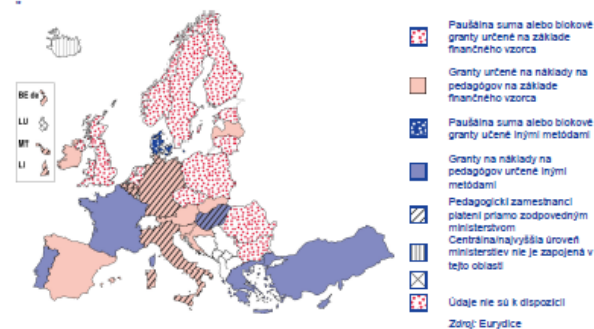
Vo väčšine štátov určuje centrálna úroveň výšku prostriedkov na kapitálové výdavky podľa odhadovanej potreby. Pri ich určovaní prevláda individuálnejší prístup. Školy alebo inštitúcie obvykle odhadnú potrebu a predložia rozpočet na odsúhlasenie centrálnym inštitúciám. Individuálne posúdenie je obzvlášť potrebné, pretože nehnuteľný majetok škôl a jeho stav sa môže značne odlišovať. Musí sa zabezpečiť flexibilita, aby sa zachovali porovnateľné napr. bezpečnostné a hygienické štandardy. V Dánsku dostávajú obce granty na kapitálové výdavky z ministerstva školstva ako dodatok k paušálnej sume, ktorú im alokujú ministerstvá hospodárstva a vnútra na kapitálové výdavky v celej verejnej službe.

Na výstavbu nových škôl sa zväčša používajú špecifické programy financovania, môže ísť napríklad o projekty verejno-súkromného partnerstva (PPP).

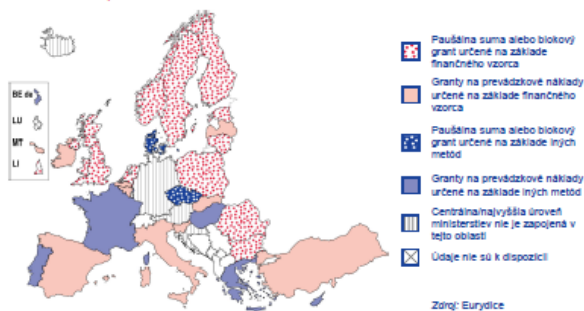
Ukazovateľ 2.1: Použitie finančného vzorca na určenie výšky zdrojov na zamestnancov, prevádzkové tovary a služby a kapitálové náklady v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní, 2013/14



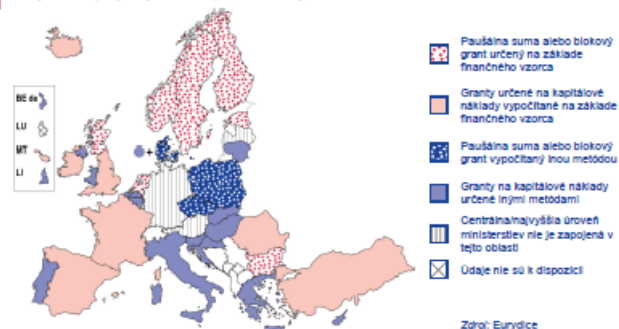
Ukazovateľ 2.2: Metódy financovania, ktoré používa centrálna najvyššia úroveň ministerstiev na výpočet čiastky určenej na náklady pedagogických zamestnancov v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní, 2013/14



Ukazovateľ 2.3: Spôsoby financovania používané centrálnymi/najvyššími inštitúciami ministerstiev na určenie výšky zdrojov určených alebo prispievajúcich na nákup prevádzkových tovarov a služieb, základné a všeobecné stredné vzdelávanie, 2013/14



Ukazovateľ 2.4: Finančné metódy používané na centrálnej/najvyššej úrovni ministerstiev na určenie výšky zdrojov určených alebo prispievajúcich na kapitálové náklady, základné a všeobecné stredné vzdelávanie, 2013/14



## Kritériá na stanovovanie výšky prostriedkov

Venujeme sa kritériám spravodlivého a efektívneho rozdeľovania zdrojov medzi školy podľa ich potrieb, a to kritériám týkajúcim sa vzdelávania, len výnimočne ide o bežné indikátory napr. demografického a geografického charakteru. Predmetom analýzy sú situácie, kde zodpovedné inštitúcie používajú metódy vychádzajúce zo záväzných kritérií odsúhlasených na centrálnej úrovni. Týka sa to vzorcov skladajúcich sa z premenných, ako sú počet žiakov, kde každý žiak je spojený s určitou hodnotou (peňažná hodnota alebo referenčná jednotka). Do úvahy sa berú aj iné metódy, ktoré majú centrálné stanovené premenné, ale nemajú centrálny vzorec.

Výška prostriedkov pre zamestnancov vychádza vo väčšine štátov z centrálne stanovených, merateľných kritérií. V Nemecku je špecifická situácia v 16 krajinách. V takmer polovici štátov sa používa jeden určený súbor kritérií (o.i. v Rakúsku a na Slovensku). V tretine štátov (o.i. Dánsko, Fínsko, Estónsko, Poľsko, Spojené kráľovstvo) majú inštitúcie na strednej úrovni voľnosť výberu, ktoré kritériá budú používať, preto je ťažké ich analyzovať (prístup je individuálny podľa regiónov). Napr. v Anglicku si mohla miestna inštitúcia vybrať z centrálne stanoveného zoznamu 12 kritérií prvky na vytvorenie vlastného vzorca. Dva prvky boli povinné – základný nárok na žiaka a prvok nedostatku. Od roku 2015 sa zaviedli nové národné normatívy financovania. Vo Walese si mohli miestne inštitúcie samé stanoviť vzorce na pridelenie prostriedkov. 70 % sa však rozdeľovalo podľa normatívneho kritéria počtu žiakov, zvyšných 30 % si mohli určiť na základe iných faktorov (veľkosť a stav budovy a pozemkov, pomery, upratovanie, stravovanie, mliečny program, mzdy a podobne).

Vo všetkých štátoch sú kritériá stanovovania prostriedkov na učiteľov založené na vstupoch. Vychádzajú zo skutočných potrieb škôl a reálnych nákladov. Techniky na výpočet sa odlišujú v komplexnosti, čo závisí od počtu indikátorov. V prvom rade sa berie do úvahy určená škála kritérií o počte žiakov alebo zamestnancov. V druhej, väčšej kategórii, sa berú do úvahy kritériá založené na vstupoch (jednotlivé charakteristiky školy alebo žiakov). Vo väčšine štátov kritériá zahrňujú nielen počet žiakov a zamestnancov, ale aj ďalšie prvky umožňujúce diferencovaný prístup k financovaniu. Napr. v Dánsku a na Slovensku (ale tiež v Belgicku, Litve, Lotyšsku, Škótsku či Severnom Írsku) dostávajú malé školy alebo obce s malými školami dodatočné zdroje na kompenzáciu zvýšených nákladov. V Poľsku a na Slovensku sa berú do úvahy aj kritériá odrážajúce vyššie náklady určitých vekových skupín alebo špecifických programov (umenie, šport...). Väčšina štátov berie do úvahy tiež kritériá, ktoré pomáhajú odstrániť rozdiely medzi školami alebo oblasťami a zabezpečujú rovnosť príležitostí žiakom. Sú to kritériá súvisiace s geografickou polohou, sociálno-ekonomickou úrovňou a charakteristikami žiakov s nadštandardnými potrebami.

Zhruba dve tretiny štátov berú do úvahy rozdiely medzi školami alebo oblasťami (demografické a geografické rozdiely). Napr. v Estónsku a Fínsku sa berie na najvyššej úrovni do úvahy hustota

zaľudnenia, ako aj mestská či vidiecka poloha školy. V Dánsku, Fínsku a Poľsku centrálné inštitúcie pridelujú viac zdrojov na študenta miestnym inštitúciám a školám vo vzdialených oblastiach. Vo viac ako polovici štátov sa prihliada aj na ďalšie vzdelávacie potreby. V 17 štátoch sa berie do úvahy materinský jazyk žiakov alebo etnický pôvod. V Estónsku, Fínsku, Poľsku i na Slovensku ide skôr o zabezpečenie špeciálnych tried s výučbou materinského jazyka alebo o školy s vyučovaním v materinskom jazyku než o charakteristiky jednotlivých žiakov. Sociálno-ekonomické zázemie žiakov sa berie do úvahy zriedkavejšie (iba Belgicko, Francúzsko, Holandsko, Slovensko a všetky časti Spojeného kráľovstva). V 14 štátoch existujú zvláštne príspevky na žiakov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami, ktorí navštevujú bežné školy, čím sa podporuje integrácia. V asi tretine štátov spoločné kritériá nezahŕňajú charakteristiky žiakov, hoci tie môžu byť podnetom na mimoriadne dofinancovanie.

V Anglicku a Holandsku sa používajú štandardné výkonnostné kritériá na určenie výšky prostriedkov. Týkajú sa skutočných alebo plánovaných výkonov škôl počas určitého obdobia, do úvahy sa berú rôzne typy výsledkov.

V Holandsku výkonnostné kritériá zahŕňajú stimuly na zníženie predčasných ukončení školskej dochádzky. Dodatočne sa pridelujú prostriedky na každého žiaka, ktorý by potenciálne opustil školu a ostane v nej. V Anglicku sa používa systém negatívneho výkonnostného hodnotenia: financovanie bude znížené, ak zapísaný študent neostane po skončení povinnej dochádzky v študijnom programe do konca akademického roka.

Ďalšie metódy financovania, ktoré nezávisia od kritérií stanovených na centrálnej úrovni a nie sú preto predmetom materiálu, môžu taktiež obsahovať výkonnostné prvky.

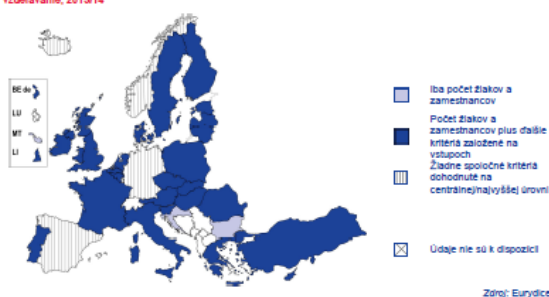
Kritériá na financovanie prevádzkových a kapitálových výdavkov sú menej rozsiahle. Zvyčajne nie sú určené jedným centrálnym súborom prvkov. Inštitúcie na strednej úrovni sú do ich financovania zapojené častejšie ako v prípade zamestnancov a väčšinou majú autonómiu vo výbere metódy financovania a jeho kritérií. Vo vyše dvoch tretinách štátov regionálne či miestne inštitúcie dostávajú a prevádzajú prostriedky na tieto výdavky, alebo ich financujú vďaka miestnym daniam (Rakúsko). Súbor centrálnych stanovených kritérií sa využíva iba na Slovensku, v Česku, Belgicku a Severnom Írsku a Turecku. Ak sa používajú centrálny určené spoločné kritériá na pridelovanie prostriedkov na zamestnancov aj na prevádzku, zvyčajne sa používa jeden súbor kritérií pre všetky oblasti.

Odlišný model predstavuje Holandsko. Blokový grant pre školy pridelený Výkonnou vzdelávacou agentúrou sa rozdelí na tri časti. Dva rozpočty sú na zamestnancov a jeden na prevádzku. Každý rozpočet sa vypočítava podľa špeciálnych kritérií. Rozpočet na prevádzku sa stanovuje podľa očakávaných nákladov.

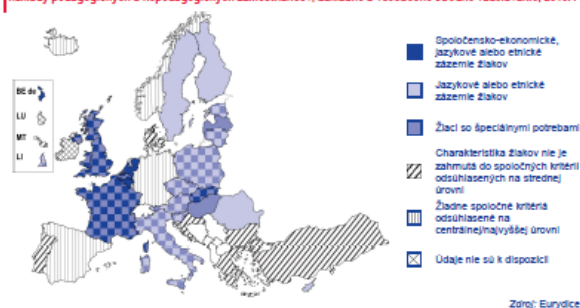
Štandardné kritériá na prevádzkové náklady sa stanovujú podľa počtu žiakov a podľa infraštruktúry (počet metrov<sup>2</sup>, počet tried, typ školy). Môžu sem vstupovať aj geografické kritériá a špecifické potreby žiakov.



Ukazovateľ 3.1: Kritériá založené na vstupoch, ktoré sa berú do úvahy pri stanovení výšky zdrojov, ktoré prispievajú na náklady pedagogických a nepedagogických zamestnancov, základné a všeobecné stredné vzdelávanie, 2013/14



Ukazovateľ 3.2: Charakteristika žiakov, ktorá sa berie do úvahy pri stanovení výšky zdrojov, ktoré prispievajú na náklady pedagogických a nepedagogických zamestnancov, základné a všeobecné stredné vzdelávanie, 2013/14



## PRAKTICKÉ POZNATKY O FINANCOVANÍ ŠKÔL V JEDNOTLIVÝCH ŠTÁTOCH

V tejto časti prinášame prehľad základných faktov o financovaní vysokých škôl pochádzajúce z roku 2010. Tabuľkové zhrnutie za všetky štáty prinášame v prílohe na konci materiálu.

Schematické poznatky o finančných tokoch na základné a stredné školstvo poskytujú grafy a poznámky k nim. Referenčným rokom je školský rok 2013/2014. Vychádza sa z dotazníkov, ktoré vyplnili národní experti.

Legenda ku grafom:

### KLÚČE



## DÁNSKO

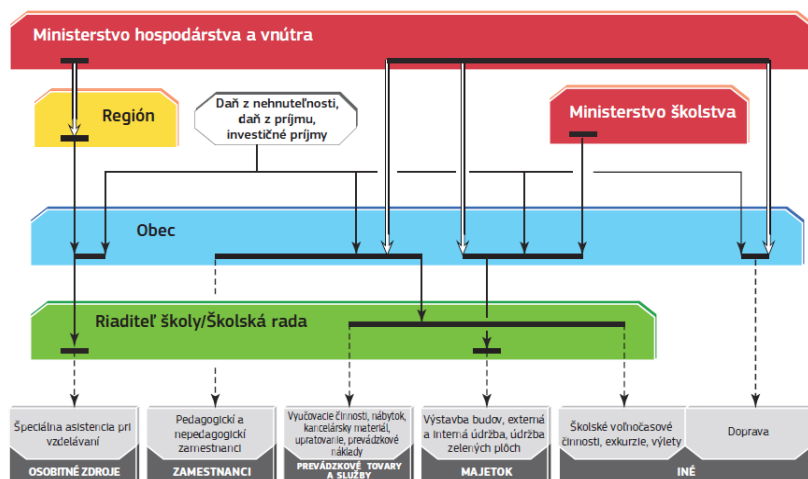
V Dánsku je vysoké školstvo financované blokovoú dotáciou, nie je tu zavedené školné. Univerzita si môže ponechať prípadný prebytok rozpočtu, môže si požičiavať peniaze a taktiež získavať peniaze na finančnom trhu (po istú úroveň), čo poukazuje na jej pomerne širokú autonómiu. Majiteľom budov univerzít sú verejné autority. Táto oblasť má oddelené financovanie vyučovania a výskumu. Základné prostriedky dostáva na základe „taxametra“ (hodnotí sa počet kreditov nazbieraných študentmi), čo prepája prostriedky na vyučovanie s počtom študentov, ktorí urobili skúšky. Výskum dostáva jednak priame dotácie od príslušných ministerstiev a jednak alokácie z národných vedeckých rád, strategických programov, nadácií a súkromného sektora.

Od roku 1999 tu je systém kontraktov. Univerzity podpisujú zmluvu s Ministerstvom vedy, technológií a inovácií. Nie je to však právne záväzný dokument, je to skôr potvrdenie zámeru, stanovujúci strategické oblasti záujmu. Základné vládne financovanie tvorí 70 %, súťažné výskumné granty 19 %, školné 0 % a ostatné zdroje cca 11 % rozpočtu škôl.

Niektoré fakty o základnom a strednom školstve môžeme vidieť z grafov:

### DÁNSKO

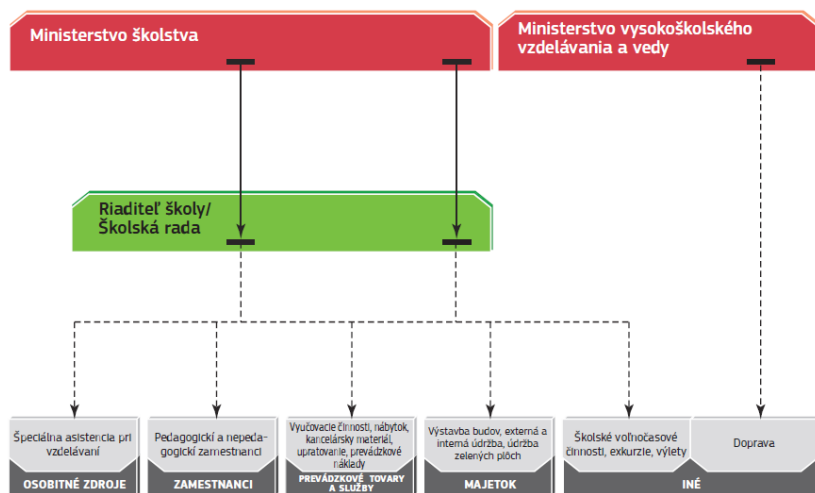
#### Folkeskolen (základné a nižšie stredné školy)



Obce sa môžu rozhodnúť, či chcú použiť príjmy na financovanie akéhokoľvek rozpočtu školy.

### DÁNSKO

#### Gymnasium (všeobecné vyššie stredné školy)



Rozpočty pridelené ministerstvom školstva a ministerstvom vysokoškolského vzdelávania a vedy prichádzajú z ministerstva hospodárstva a vnútra. Ministerstvo školstva prideluje granty na základe „taxametra“ riaditeľom škôl alebo školským radám, ako aj ďalšie granty vyčlenené na konkrétne projekty. Tieto granty môžu byť potenciálne použité na nákup akéhokoľvek typu zásob.

FINANCOVANIE ŠKOL V EURÓPE: MECHANIZMY, METODY A KRITÉRIA VO VEREJNOM FINANCOVANÍ

NÁRODNÉ GRANTY O FINANČNÝCH TONCH

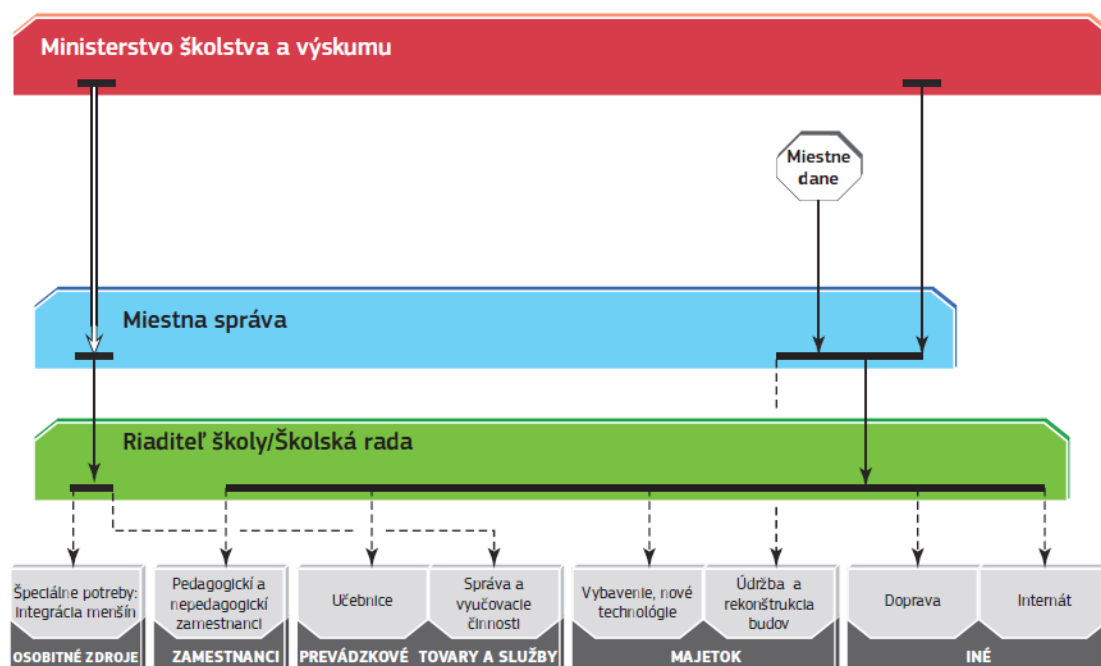
## ESTÓNSKO

V Estónsku je vysoké školstvo financované blokovou dotáciou, univerzita si stanovuje aj školné. Univerzita si môže ponechať prípadný prebytok rozpočtu, môže si požičiavať peniaze a taktiež získavať peniaze na finančnom trhu (po istú úroveň). Univerzity sú majiteľkami budov univerzít, ktoré môžu aj predať. To poukazuje na ich širokú autonómiu. V Estónsku je primárne normatívne financovanie vysokého školstva. Uzatvárajú sa aj zmluvy podľa preddefinovaného počtu promovovaných študentov podľa oblastí štúdia. Súťažné financovanie sa používa na výskumné projekty.

Niektoré fakty o základnom a strednom školstve môžeme vidieť z grafu:

### ESTÓNSKO

#### Základné a všeobecné stredné školy



FINANCOVANIE ŠKÔL V EURÓPE: MECHANIZMY, METÓDY A KRITÉRIA VO VEREJNOM FINANCOVANÍ

## FÍNSKO

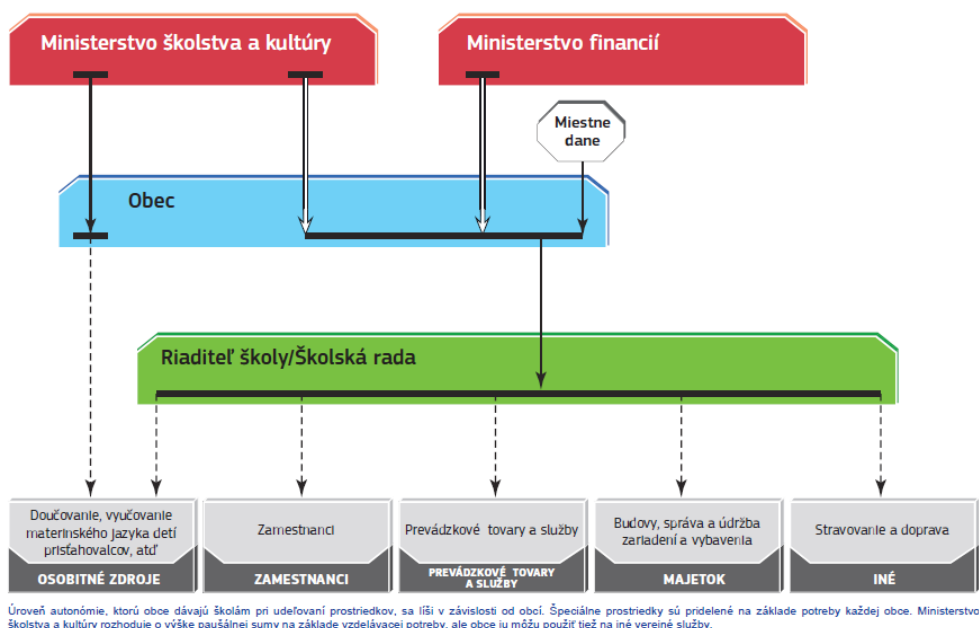
Vo Fínsku dostávajú vysoké školy blokové dotácie a môžu si ponechať prípadné finančné prebytky. Nemajú možnosť zarábať peniaze na finančných trhoch. Ich budovy sú vlastníctvom verejných realitných spoločností. Nemajú teda širokú autonómiu pôsobenia. Pri financovaní výučby prevažuje normatívny princíp ako základný (až 89 % verejného financovania), kde sa berú do úvahy vstupné indikátory (cieľový počet novo zapísaných študentov), výstupné indikátory (počet vydaných diplomov) a kritériá užitočnosti (transfer vedomostí, služby pre spoločnosť). Po roku 1998 sa univerzity dohodli s ministerstvom na cieľových výstupoch. Tento výkonnostný kontrakt zabezpečuje menšiu časť zdrojov (okolo 7 %) cez národné programy zdôrazňujúce strategické ciele a centrá excelentnosti.



Niektoré fakty o základnom a strednom školstve môžeme vidieť z grafov:

## FÍNSKO

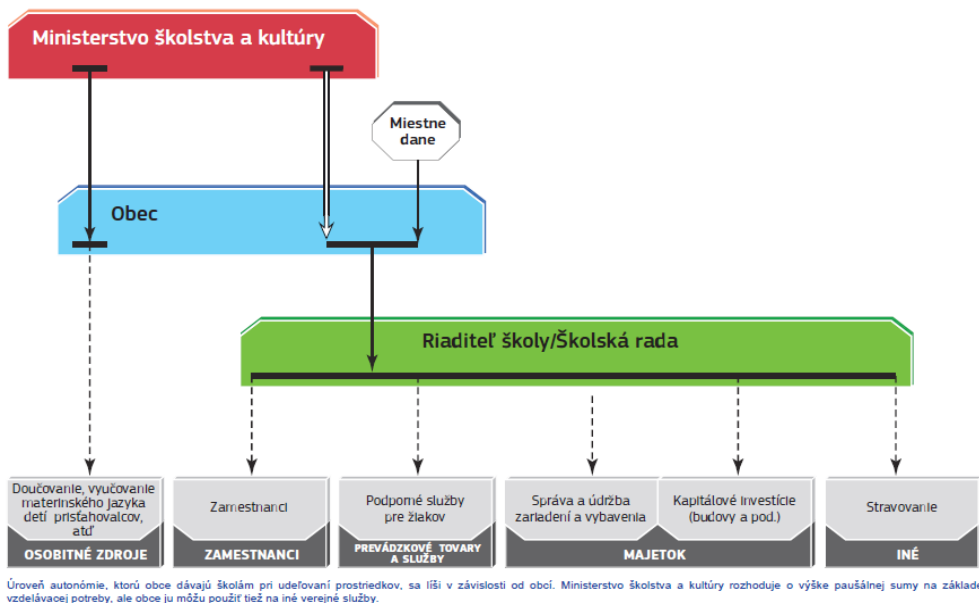
### Základné a všeobecné nižšie stredné školy



NÁRODNÉ GRAFY O FINANČNÝCH TOKOCH

## FÍNSKO

### Všeobecné vyššie stredné školy



FINANCOVANIE ŠKÔL V EURÓPE: MECHANIZMY, METÓDY A KRITÉRIA VO VREJNOM FINANCOVANÍ

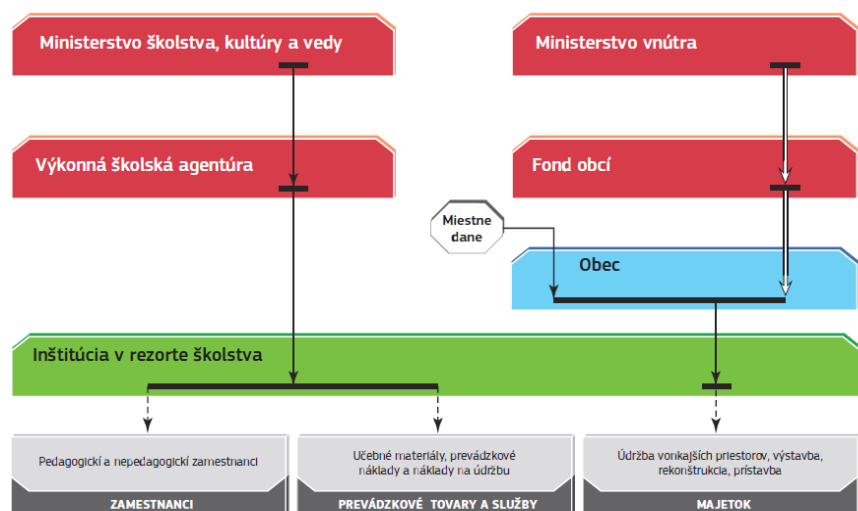
## HOLANDSKO

V Holandsku dostávajú vysoké školy blokové dotácie a môžu si ponechať prípadné finančné prebytky. Vláda stanovuje fixnú výšku školného. Univerzity si môžu požičiavať peniaze, ale nemajú možnosť zarábať na finančnom trhu. Na druhej strane sú vlastníčkami univerzitných budov, s ktorými môžu slobodne nakladať, aj ich napríklad predat'. Základné vládne normatívne financovanie, založené na novo zapísaných študentoch a na počte vydaných diplomov, tvorí 68 %; súťažné výskumné granty založené na špecifických projektoch 15 %, školné 7 % a ostatné zdroje 10 % rozpočtu škôl.

Niektoré fakty o základnom a strednom školstve môžeme vidieť z grafu:

#### HOLANDSKO

Základné, nižšie a vyššie všeobecné stredné školy (VMBO, HAVO, VWO)



Nadriadená inštitúcia/autorita preniesla kompetencie na inštitúciu, ktorá spravuje školu alebo školy. Školskou autoritou môže byť mestský výbor, iný typ orgánu pod verejnou legislatívou alebo orgán pod súkromnou legislatívou. Niektoré právomoci môžu byť delegované riaditeľom škôl, ale zodpovednosť naďalej ostáva kompetentnej inštitúcii.

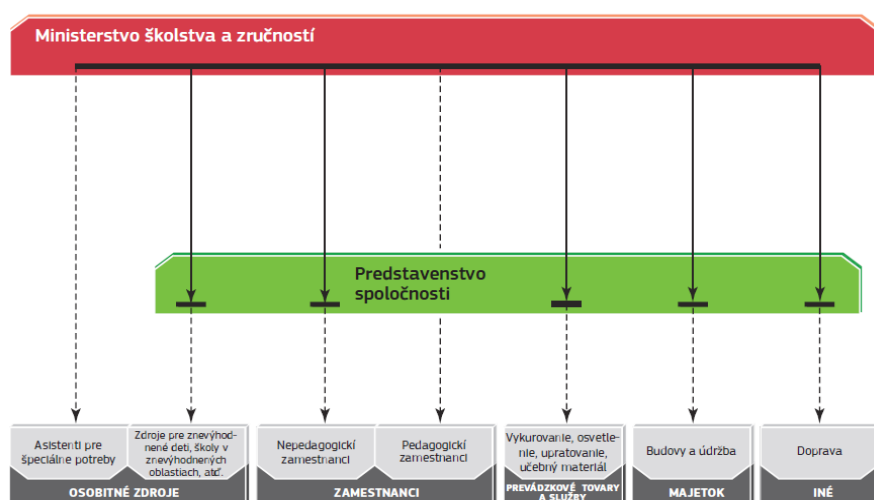
VMBO = Voorbereidend Middelbaar Beroeps onderwijs (prípravné odborné vzdelávanie), HAVO = Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs (všeobecné predvysokoškolské vzdelávanie), VWO = Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs (odborná príprava pred vysokou školou)

#### ÍRSKO

V Írsku dostávajú vysoké školy blokové dotácie a môžu si ponechať prípadné finančné prebytky. Univerzity si môžu požičiavať peniaze, ale nemajú možnosť zarábať na finančnom trhu. Na druhej strane sú vlastníkami univerzitných budov. Pri zámere predat' nehnuteľnosť však potrebujú súhlas verejnej autority. Normatívne financovanie sa týka univerzít, zatiaľ čo technologické inštitúty operujú na základe rozpočtového vyjednávania. Rozpočet sa vyjednáva s financujúcim orgánom na základe finančného odhadu poskytnutého inštitútom. Poskytujú sa aj financie na špecifické vedecké projekty formou súťaže, najmä na strategické národné priority. Základné vládne financovanie tvorí 38 %, súťažné výskumné granty 18 %, školné 32 % a ostatné zdroje cca 12 % rozpočtu škôl.

Niektoré fakty o základnom a strednom školstve môžeme vidieť z grafu:

#### ÍRSKO



Graf ukazuje situáciu v základných školách a asi v dvoch tretinách stredných škôl (asi 500). Finančné prostriedky asi jednej tretiny stredných škôl prechádzajú cez Rady pre vzdelávanie a odbornú prípravu (inštitúcia na strednej úrovni).

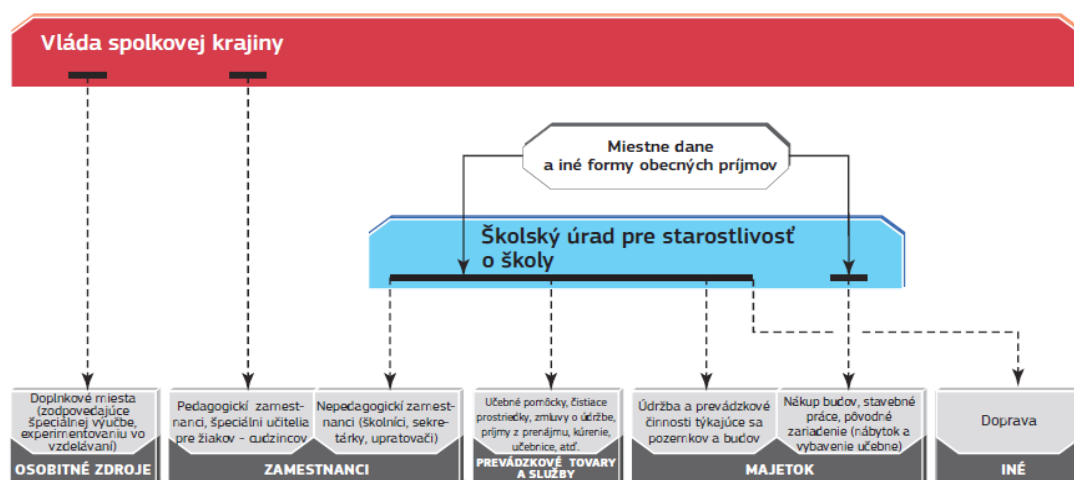
## NEMECKO

V Nemecku je situácia špecifická v tom, že školstvo, ako aj mnohé iné verejné sféry, sa riadi vlastnými krajinovými pravidlami a nie je možné ich na tomto priestore konkretizovať. Vo všeobecnosti však platí, že verejné financovanie je založené na rozpočte z predchádzajúceho roka, ďalej na počte študentov (na počte „stoličiek“ udelených univerzite štátom). Základné vládne financovanie tvorí 73 %, súťažné výskumné granty 22 %, školné 1 % a ostatné zdroje cca 4 % rozpočtu škôl. Univerzity nemôžu zarábať peniaze na finančných trhoch a vlastními ich nehnuteľnosťami sú verejné realitné spoločnosti.

Niektoré fakty o základnom a strednom školstve môžeme vidieť z grafu a z poznámky pod ním:

### NEMECKO

#### Základné a všeobecné stredné školy



Školský systém verejného sektora je financovaný na základe rozdelenia zodpovedností medzi Länder a miestne inštitúcie. Zriaďovateľom školy (Schulträger) je zvyčajne jedna alebo niekoľko obcí. Federálna úroveň nie je zahrnutá do pravidelného financovania škôl.

V niektorých Länder sú všeobecné granty poskytnuté miestnym inštitúciám vypočítané na základe plánovanej počty žiakov a vyhradené na bežné výdavky školy. Pre niektoré kategórie bežných výdavkov (napr. učebné pomôcky, školská doprava) môžu miestne inštitúcie, za určitých podmienok, získať špecifické granty od vlády Land, zvyčajne vo forme paušálnej sumy.

Vo väčšine Länder môžu miestne inštitúcie získať finančnú podporu od Land na stavebné práce, kúpu budov, rekonštrukciu, atď..

Po úprave školskej legislatívy možnosť škôl spravovať svoje vlastné rozpočty v posledných rokoch vzrástla. Vo väčšine Länder sú školy už schopné stanoviť vlastné použitie prostriedkov na jeden alebo niekoľko typov výdavkov (napr. vzdelávacie a učebné pomôcky) v rámci rozpočtu, ktorý im prideli zriaďovateľský úrad. Počiatočné opatrenia pre školy, aby si mohli určiť svoje vlastné využitie ľudských zdrojov, ako sú náklady na zamestnancov, sa už tiež realizujú.

FINANCOVANIE ŠKÔL V EÚROPE: MECHANIZMY, METÓDY A KRITÉRIÁ VO VEREJNOM FINANCOVANÍ

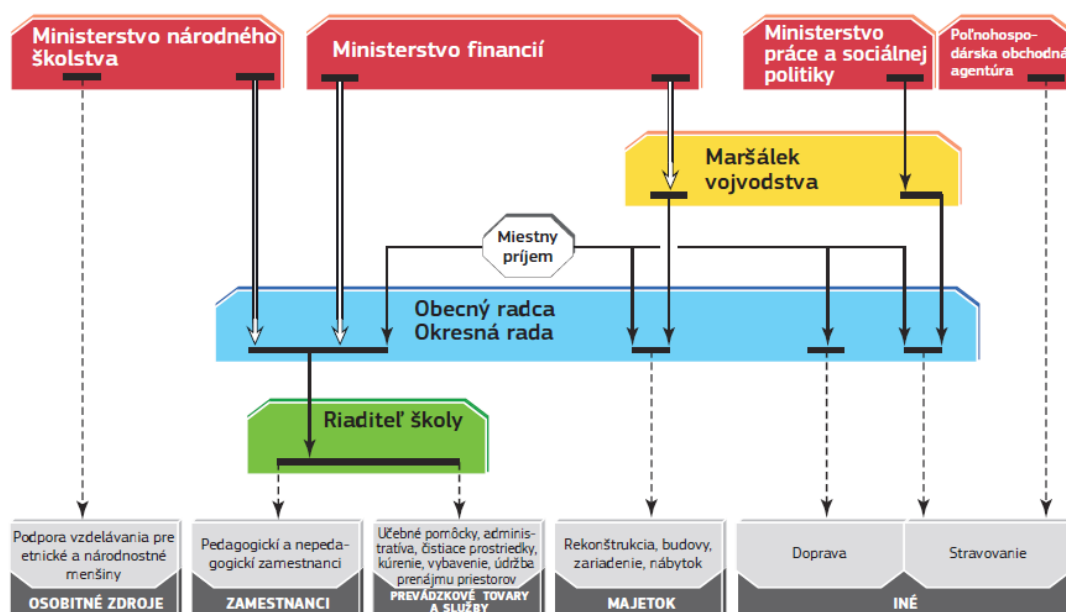
## POĽSKO

V Poľsku dostávajú vysoké školy blokové dotácie a môžu si ponechať prípadné finančné prebytky. Univerzity si sami stanovujú fixnú výšku školného. Univerzity si môžu požičovať peniaze, ale nemajú možnosť zarábať na finančnom trhu. Na druhej strane sú vlastními univerzitných budov, ktoré môžu predat iba so súhlasom vládnych autorít. Popri normatívnom financovaní škôl s výraznou rolou výkonnostných kritérií sa poskytuje rozpočet zostavený financujúcim orgánom na základe minulých výdavkov a podporujú sa súťažné výskumné granty založené na špecifických projektoch.

Niektoré fakty o základnom a strednom školstve môžeme vidieť z grafu a poznámky:

## POLSKO

### Základné a všeobecné stredné školy



Graf znázorňuje finančné toky smerom k verejným školám, ktoré sú riadené iba obcami alebo okresmi. Referenčným rokom je rok 2013. Existujú niektoré špecifické fondy, ktoré nie sú označené priamo v grafe a ktoré sú určené ministerstvom národného školstva, krajmi a okresmi na odborný rozvoj učiteľov. Finančné prostriedky na učebnice pridelené ministerstvom národného školstva boli z grafu vynechané. V závislosti od autonómnosti, ktorú miestne inštitúcie dávajú školám, špeciálne granty týkajúce sa kapitálových výdavkov môžu školy dostať ako finančný prevod alebo prevod v materiálnej forme. Vzdelávanie pre etnické a národnostné menšiny nefinancuje iba ministerstvo národného školstva, ale aj ministerstvo správy a digitalizácie.

NÁRODNÉ GRAFY O FINANČNÝCH TOKOCH

## RAKÚSKO

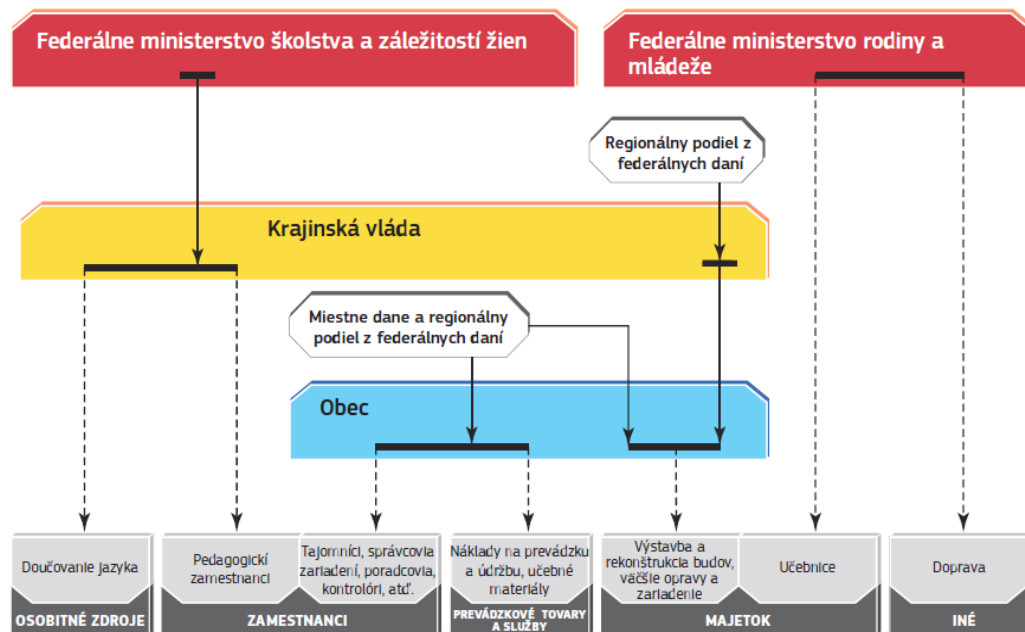
V Rakúsku je vysoké školstvo financované blokovou dotáciou, nevyberá sa školné. Univerzita si môže ponechať prípadný prebytok rozpočtu, môže si požičiavať peniaze a taktiež získavať peniaze na finančnom trhu (po istú úroveň). To poukazuje na jej širokú autonómiu. Vlastníkmi budov univerzít sú verejné realitné spoločnosti. Financovanie prešlo pomerne radikálnymi zmenami. V roku 2002 boli prijaté nové zákony o vysokoškolskom vzdelávaní, ktoré menili inštitučnú a finančnú autonómiu univerzít a odborných vysokých škôl (Fachhochschulen). Predtým boli finančné toky založené na menej prehľadných bilaterálnych vyjednávaniach.

Od roku 2007 sa financovanie univerzít deje formou paušálnej sumy podľa výkonnostnej dohody uzatvorenej na tri roky medzi univerzitou a ministerstvom. Kontrakt je dokumentom verejného práva. Až 80 % sumy sa pridelí na základe vyjednávania, 20 % sumy sa spája s normatívom (výstupovými indikátormi). Prijímajú sa aj zdroje na špecifické úlohy, najmä na princípe súťaže. Fachhochschulen sú zriadené podľa súkromného práva a netýkajú sa ich výkonnostné kontrakty. Finančný plán sa rozhoduje na podklade počtu študentských miest. Ich verejné financovanie je obmedzené hranicou 90 %, zvyšných 10 % ostáva na lokálnych autoritách a sponzoroch.

Niektoré fakty o základnom a strednom školstve môžeme vidieť z grafu a poznámky:

## RAKÚSKO

### Základné a všeobecné stredné školy (*Hauptschulen* and *Neue Mittelschulen*)

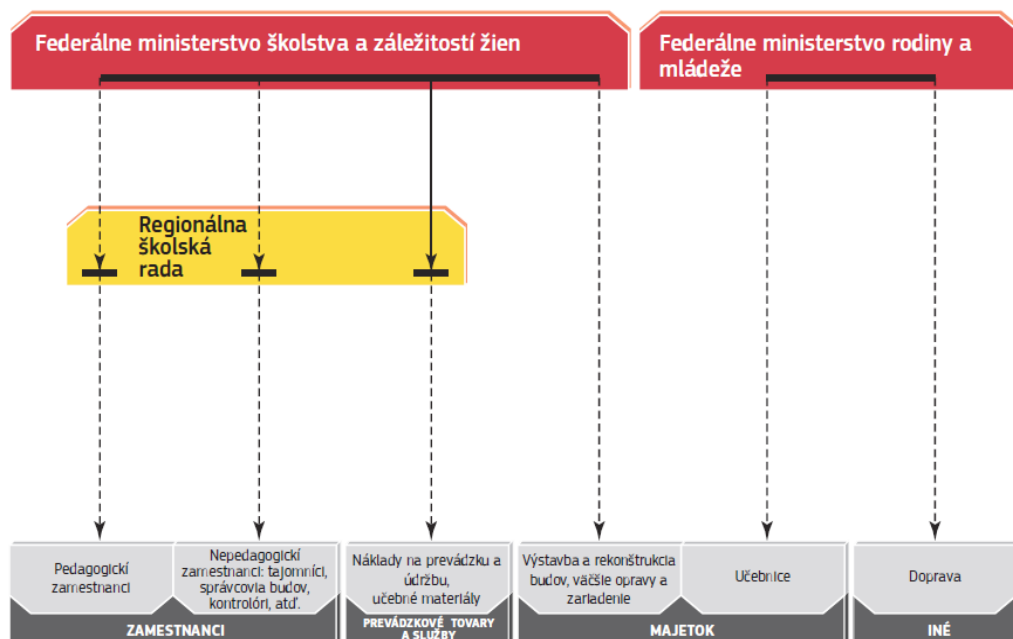


Nové stredné školy (*Neue Mittelschulen*) sa líšia v niektorých ohľadoch od toho, čo znázorňuje graf, keďže len nepatrná časť učiteľov je priamo odmeňovaná ministerstvom školstva. Okrem toho, čo znázorňuje graf, pokiaľ ide o financovanie nepedagogických zamestnancov, ministerstvo školstva platí aj školských psychologov. Obec dostávajú presne stanovené prostriedky od vlád *Land* na odmeňovanie externých odborných poradcov. Vláda *Land* pridáva školám malú časť finančných prostriedkov, ktoré sú vyčlenené podľa iniciatív a cieľov vzdelávacej politiky. Napríklad, na jazykové doučovanie sú k dispozícii dodatočné finančné prostriedky.

NÁRODNÉ GRAFY O FINANČNÝCH TOKOCH

## RAKÚSKO

### Stredné školy (*allgemeinbildende höhere Schulen*)



Regionálne školské rady sú administratívnymi oddeleniami Federálneho ministerstva školstva a záležitostí žien. Stanovujú pedagogických a nepedagogických zamestnancov škôl, ale odmeňuje ich ministerstvo.

FINANCOVANIE ŠKÔL V EURÓPE: MECHANIZMY, METÓDY A KRITÉRIA VO VERNOM FINANCOVANÍ

## Informácia o financovaní školstva na Slovensku

### Normatívne financovanie

Financovanie základných a stredných škôl je postavené na normatívnom princípe, školy sú financované podľa počtu žiakov a personálnej a ekonomickej náročnosti výchovno-vzdelávacieho procesu v zmysle **zákona č. 597/2003 Z. z.** o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a **nariadenia vlády SR č. 630/2008 Z. z.**, ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia v znení neskorších predpisov.

### Princípy financovania škôl

Financovanie škôl, v ktorých sa vzdelávanie považuje za sústavnú prípravu na povolanie, je od 1. januára 2004 založené na nasledovných princípoch:

- a) normatívne financovanie na základe počtu žiakov školy,
- b) transparentnosť,
- c) rovnosť všetkých zriaďovateľov škôl – štátnych, samosprávnych, neštátnych,
- d) efektívnosť a prehľadnosť rozdeľovania finančných zdrojov,
- e) viaczdrojovosť.

Pri financovaní škôl sa poskytujú školám v zmysle zákona o financovaní normatívne finančné prostriedky a nenormatívne finančné prostriedky.

Normatívny spôsob financovania sa uplatňuje bez ohľadu na zriaďovateľa pri financovaní týchto škôl:

- základné školy,
- stredné školy,
- základné školy pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (špeciálne základné školy),
- stredné školy pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (špeciálne stredné školy),
- odborné učilištia a
- praktické školy.

Podľa zákona č. 597/2003 Z. z. sa financujú školy, v ktorých sa žiaci pripravujú na povolanie, v zriaďovateľskej pôsobnosti:

- a) obcí, vyšších územných celkov a OÚ v sídle kraja (verejné školy),
- b) štátom uznanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti (cirkevné školy) a
- c) inej právnickej osoby alebo fyzickej osoby (súkromné školy).

Financovanie škôl upravujú tieto **legislatívne predpisy**:

- **Zákon č. 596/2003 Z. z.** o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov -spôsob poskytovania finančných prostriedkov obcou (§6 ods. 12) a VÚC (§9 ods. 12),
- **Zákon č. 597/2003 Z. z.** o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov – zber údajov potrebných na rozdeľovanie a poukazovanie výnosu dane obciam na školstvo (§7a).
- **Zákon č. 564/2004 Z. z.** o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve v znení neskorších predpisov -spôsob rozdeľovania a poukazovania výnosu dane do rozpočtu obcí a VÚC,
- **Nariadenie vlády č. 668/2004 Z. z.** o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve v znení neskorších predpisov- kritéria rozdeľovania výnosu dane do rozpočtu obcí a VÚC,
- **Nariadenie vlády SR č. 630/2008 Z. z.**, ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia v znení neskorších predpisov

Od 1. januára 2013 robí výpočet normatívnych aj nenormatívnych finančných prostriedkov pre školy všetkých zriaďovateľov MŠVVaŠ SR, ktoré priamo poskytuje finančné prostriedky školám v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC prostredníctvom jednotlivých VÚC.

**Od 1. januára 2013 sú financované zo štátneho rozpočtu:**

**a) z rozpočtovej kapitoly MŠVVaŠ SR:**

- školy, v ktorých sa vzdelávanie považuje za sústavnú prípravu na povolanie v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC,

**b) z rozpočtovej kapitoly MV SR:**

- školy, v ktorých sa vzdelávanie považuje za sústavnú prípravu na povolanie v zriaďovateľskej pôsobnosti obce, cirkevného zriaďovateľa, súkromného zriaďovateľa a okresného úradu v sídle kraja,
- materské školy pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v zriaďovateľskej pôsobnosti okresného úradu v sídle kraja,
- školské zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti okresného úradu v sídle kraja.

**Z podielových daní obcí a VÚC sú financované:**

- materské školy, základné umelecké školy, jazykové školy a školské zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a VÚC od 1. 1. 2005
- materské školy, základné umelecké školy, jazykové školy a školské zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti cirkevných a súkromných zriaďovateľov od 1. 1. 2007

## Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

### Kapitola Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVŠ SR“)<sup>4</sup>

na rok 2017 má k dispozícii celkovú výdavky v sume 1,43 mld. eur, z toho prostriedky štátneho rozpočtu v sume 1,24 mld. eur a prostriedky zo štrukturálnych fondov vrátane spolufinancovania zo štátneho rozpočtu v sume 191 mil. eur nasledovne:

v eurách	2014 S	2015 S	2016 R	2016 OS	2017 N	2018 N	2019 N
<b>Zdroje príslušnej kapitoly</b>	<b>1 358 177</b>	<b>1 654 254</b>	<b>1 226 750</b>	<b>1 233 110</b>	<b>1 433 710</b>	<b>1 526 994</b>	<b>1 469 389</b>
z toho:							
<b>rozpočtové zdroje kapitoly (111 +11H)</b>	<b>994 158 235</b>	<b>1 035 212</b>	<b>1 089 446</b>	<b>1 088 927</b>	<b>1 243 008</b>	<b>1 252 328</b>	<b>1 198 288</b>
v tom: bežné výdavky 600	976 543 444	1 001 823	1 061 838	1 066 759	1 176 851	1 166 436	1 175 436
610 mzdy	14 885 907	16 664 268	13 145 140	17 743 514	14 918 963	14 918 963	14 918 963
620 odvody	5 872 565	6 909 975	4 502 462	6 869 167	5 268 839	5 268 839	5 268 839
630 tovary a služby	36 503 338	36 707 573	62 941 977	38 784 009	111 465 019	91 799 777	91 699 777
640 bežné transfery	919 281 634	941 541 503	981 249 017	1 003 362	1 045 198	1 054 448	1 063 548
kapitálové výdavky 700	17 614 791	33 389 670	27 608 065	22 168 322	66 156 857	85 892 541	22 852 541
<b>zdroje EÚ vrátane spolufinancovania:</b>	<b>335 091 420</b>	<b>389 272 825</b>	<b>137 304 284</b>	<b>23 418 500</b>	<b>190 702 076</b>	<b>274 665 747</b>	<b>271 100 266</b>
2. programové obdobie EÚ prostriedky	287 050 566	357 326 108	19 313 322	19 174 307	0	0	0
spolufinancovanie zo ŠR	48 040 854	31 946 717	4 089 600	4 244 193	0	0	0
3. programové obdobie EÚ prostriedky	0	0	99 099 002	0	143 772 042	221 443 167	217 956 080
spolufinancovanie zo ŠR	0	0	14 802 360	0	46 930 034	53 222 580	53 144 186
<b>presun z minulých rokov § 8</b>	<b>28 927 742</b>	<b>229 768 344</b>	<b>0</b>	<b>120 764 135</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
z toho: štátny rozpočet	0	0	0	11 818 892	0	0	0
EU prostriedky	25 421 545	182 605 805	0	85 913 850	0	0	0
spolufinancovanie zo ŠR	3 506 197	47 162 539	0	23 031 393	0	0	0

**Zdroj: Rozpočet verejnej správy na roky 2017 až 2019**

Výdavky kapitoly na rok 2017 oproti schválenému rozpočtu roku 2016 rastú o 207 mil. eur, t. j. o 16,9 %. Na medziročnej zmene celkových výdavkov sa podieľa nárast prostriedkov štátneho rozpočtu v sume 154 mil. eur, t. j. o 14,1 %. Prostriedky Európskej únie zo štrukturálnych fondov vrátane prostriedkov na spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu rastú o 53,4 mil. eur, t. j. o 38,9 %.

Nárast výdavkov štátneho rozpočtu je spôsobený zapracovaním výdavkov na financovanie dopočtu valorizácie plátov zamestnancov vrátane regionálneho školstva a vysokých škôl z roku 2016, na 6% zvýšenie plátov pedagogických a odborných zamestnancov od 1. 9. 2016, na stavovské a profesijné organizácie pre systém duálneho vzdelávania, na zabezpečenie nevyhnutných potrieb nenormatívnych výdavkov, na financovanie športu v zmysle zákona č. 440/2015 Z. z., podľa ktorého v roku 2017 predstavujú prostriedky štátneho rozpočtu 50 % z odvodu z prevádzkovania lotériových hier v predchádzajúcom roku, na financovanie športovej infraštruktúry.

<sup>4</sup> Rozpočet verejnej správy na roky 2017 až 2019 – schválený NR SR. [online]. Dostupné na: <<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=11224>> , overené 30. januára 2017.



Nasledujúca tabuľka zobrazuje výdavky MŠVVŠ SR z rozpočtových prostriedkov kapitoly na jednotlivé oblasti:

v eurách	2015 S	2016 R	2016 OS	2017 N	2018 N	2019 N
<b>Zdroje príslušnej kapitoly z toho:</b>	<b>1 654 254 158</b>	<b>1 226 750 945</b>	<b>1 233 110 250</b>	<b>1 433 710 444</b>	<b>1 526 994 557</b>	<b>1 469 389 076</b>
Výdavky na regionálne školstvo	457 896 872	499 252 468	454 631 895	582 700 241	562 700 241	562 700 241
Výdavky na vysoké školy	455 382 186	464 864 033	497 462 699	489 348 020	489 273 262	489 273 262
Výdavky na vedu a techniku*	423 372 833	92 649 325	97 935 208	103 583 460	115 160 282	123 860 282
Výdavky na šport	38 903 446	50 972 542	64 454 864	94 613 961	123 934 403	69 894 403
Výdavky na administratívu	32 051 700	25 355 352	29 908 900	27 268 216	27 342 974	27 342 974
Výdavky EÚ a spolufinancovania**	246 647 121	93 657 225	88 716 684	136 196 546	208 583 395	196 317 914

\* bez vysokoškolskej vedy, výskumu v ostatných štátnych organizáciách, rezortnej vedy ďalších kapitol a SAV

\*\* bez výdavkov EÚ a spolufinancovania uvedených v oblasti veda a technika

**Zdroj: Rozpočet verejnej správy na roky 2017 až 2019**

### Regionálne školstvo

v eurách	2015 S	2016 R	2016 OS	2017 N	2018 N	2019 N
<b>Regionálne školstvo MŠVVŠ SR a MV SR</b>	<b>1 534 178 222</b>	<b>1 530 016 890</b>	<b>1 566 269 401</b>	<b>1 693 213 173</b>	<b>1 673 213 173</b>	<b>1 673 213 173</b>
Výdavky kapitoly MŠVVŠ SR	457 896 872	499 252 468	454 631 895	582 700 241	562 700 241	562 700 241
Výdavky kapitoly MV SR	1 076 281	1 030 764	1 111 637	1 110 512	1 110 512	1 110 512

**Zdroj: Rozpočet verejnej správy na roky 2017 až 2019**

Výdavky štátneho rozpočtu poskytované prostredníctvom MŠVVŠ SR na regionálne školstvo v roku 2017 sú v sume 583 mil. eur. Na zvýšení výdavkov sa podieľa zapracovanie dopočtu valorizácie plátov zamestnancov regionálneho školstva realizovanej v roku 2016 a dopočtu 6% zvýšenia plátov pedagogických a odborných zamestnancov od 1. 9. 2016. V celkových výdavkoch na regionálne školstvo sú zahrnuté aj výdavky na financovanie škôl v prírode a lyžiarskych kurzov, ktoré budú realizované aj prostredníctvom kapitoly MV SR, výdavky na zabezpečenie nevyhnutných potrieb nenormatívnych výdavkov, výdavky na stavovské a profesijné organizácie pre systém duálneho vzdelávania a na rozšírenie kapacít v materských školách.

Z kapitoly MV SR v roku 2017 budú financované výdavky pre špeciálne školy a špeciálne školské zariadenia (štátne školy), školy v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí, cirkví a náboženských spoločností a súkromných osôb v sume 1,11 mld. eur vrátane administratívnych výdavkov. Výdavky na financovanie regionálneho školstva prostredníctvom MV SR medziročne rastú o 79,7 mil. eur (o 7,74 %) z dôvodu zapracovania valorizácie plátov zamestnancov regionálneho školstva realizovanej v roku 2016 a dopočtu 6% zvýšenia plátov pedagogických a odborných zamestnancov vrátane asistentov učiteľov od 1. 9. 2016.

Celkové výdavky na regionálne školstvo (MŠVVŠ SR a MV SR) v roku 2017 predstavujú sumu 1,69 mld. eur, čo je oproti schválenému rozpočtu roku 2016 viac o 163 mil. eur (o 10,7 %).

Nárast výdavkov súvisí s vyššie uvedenými dôvodmi. V rozpočte verejnej správy na roky 2017 až 2019 tieto finančné prostriedky sú zapracované v rozpočte kapitol MŠVVŠ SR a MV SR.

V limite výdavkov sú zabezpečené normatívne výdavky, nenormatívne výdavky, administratívne výdavky pre rozpočtové a príspevkové organizácie rezortov, ktoré vykonávajú činnosť súvisiacu s regionálnym školstvom a výdavky na štipendiá.

Pri financovaní regionálneho školstva sa uplatňuje financovanie prostredníctvom normatívu na žiaka.

### **Vysoké školstvo vrátane rezortného vysokého školstva**

v eurách	2015 S	2016 R	2016 OS	2017 N	2018 N	2019 N
<b>Výdavky pre VVŠ spolu cez MŠVVŠ SR</b>	<b>455 382 186</b>	<b>464 864 033</b>	<b>497 462 699</b>	<b>489 348 020</b>	<b>489 273 262</b>	<b>489 273 262</b>
Verejné vysoké školy cez MŠVVŠ SR	452 568 321	462 032 666	494 422 082	481 803 593	481 803 593	481 803 593
Štipendiá pre zahraničných študentov cez MŠVVŠ SR	947 735	948 200	1 113 200	996 046	996 046	996 046
Oficiálna rozvojová pomoc	1 866 130	1 883 167	1 927 417	1 883 167	1 883 167	1 883 167
Informačné technológie vo VŠ	0	0	0	4 665 214	4 590 456	4 590 456
Rezortné vysokoškolské vzdelávanie*	35 302 565	23 112 157	24 302 958	25 189 055	26 104 673	27 113 376
<b>Výdavky štátneho rozpočtu na VŠ spolu</b>	<b>490 684 751</b>	<b>487 976 190</b>	<b>521 765 657</b>	<b>514 537 075</b>	<b>515 377 935</b>	<b>516 386 638</b>

\* Rezortné vysokoškolské vzdelávanie je zabezpečované cez Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo vnútra SR a Ministerstvo zdravotníctva SR.

### **Zdroj: Rozpočet verejnej správy na roky 2017 až 2019**

Výdavky štátneho rozpočtu na rok 2017 poskytované prostredníctvom kapitoly MŠVVŠ SR verejným vysokým školám sa rozpočtujú v sume 489 mil. eur. Výdavky rozpočtované na programe Vysokoškolské vzdelávanie a veda, sociálna podpora študentov vysokých škôl rastú oproti schválenému rozpočtu roku 2016 o 19,8 mil. eur (o 4,28 %). Dôvodom tohto nárastu je zapracovanie dopočtu valorizácie plátov zamestnancov verejných vysokých škôl vrátane doktorandov a zvýšenie výdavkov na zvýšenie plátov vysokoškolských učiteľov o 6 % od 1. 9. 2016.

Výdavky na rezortné vysoké školstvo v roku 2017 rastú oproti roku 2016 o 2,08 mil. eur (o 8,99 %).

### **Rozpis dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2017<sup>5</sup>**

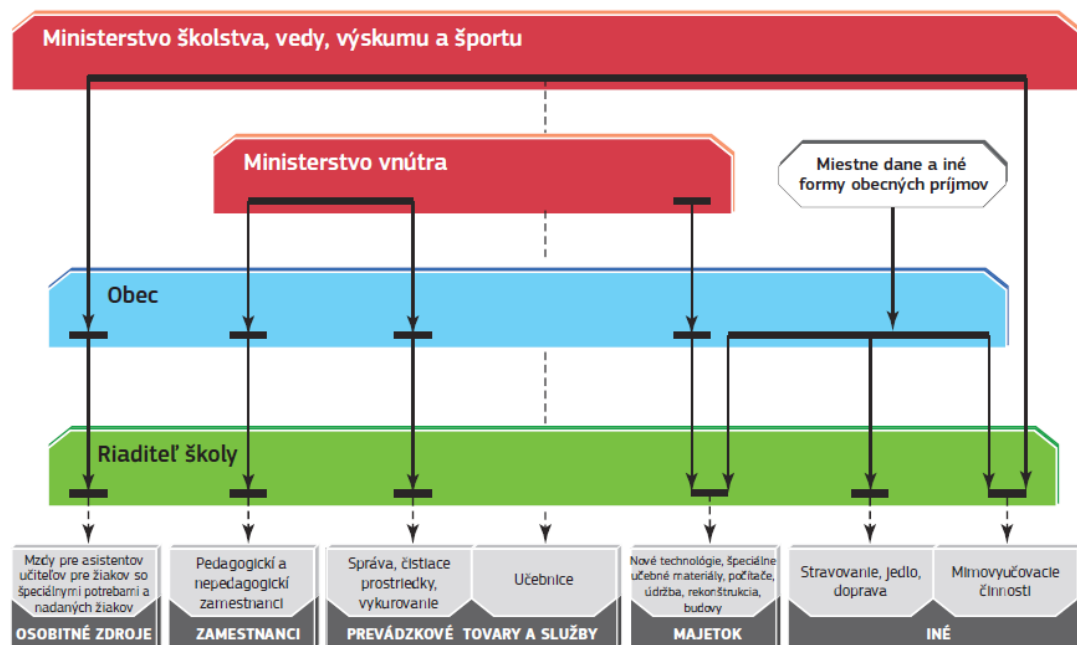
Rozpis dotácií verejným vysokým školám zo štátneho rozpočtu na rok 2017 vychádza z ustanovení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a metodiky rozpisu dotácií VVŠ na rok 2016.

<sup>5</sup> Rozpis dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2017, MŠVVŠ SR. [online]. Dostupné na: <<https://www.minedu.sk/rozpis-dotacii-zo-statneho-rozpocetu-verejnym-vysokym-skolam-na-rok-2017/>>, overené 30. januára 2017.

Ministerstvo predložilo návrh rozpisu dotácií orgánom reprezentácie na vyjadrenie do 15. 12. 2016. Následne sa vypracovalo konečné znenie metodiky a rozpisu a na rok 2017.

## SLOVENSKO

### Základné a nižšie stredné školy



Graf znázorňuje situáciu 74 % základných a nižších stredných škôl, ktoré majú status "právnickej osoby". Pri základných a nižších stredných školách, ktoré nemajú tento status, finančné prostriedky idú z obce priamo školám a nie riaditeľovi školy, ako to znázorňuje graf. Alternatívne k tomu, čo sa uvádza v grafe, ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu môže rozdeliť finančné prostriedky na špeciálne zdroje priamo školám namiesto ich pridelenia prostredníctvom obce.

## ZÁVER

Pri vypracúvaní analýzy sa prejavila šírka a komplikovanosť danej témy. Spôsob financovania škôl sa odlišuje podľa typu škôl (základné, stredné, vysoké, odborné, verejné, súkromné, cirkevné), podľa jednotlivých štátov a vyvíja sa aj v čase. Tiež je závislý od toho, na čo sa dotácie pridávajú a kto o ich výške rozhoduje. Samostatnou kapitolou by mohla byť interná alokácia poskytnutých zdrojov v rámci danej školskej inštitúcie a miera autonómie každej z nich.

Zo skúmanej témy je však možné vyvodiť niekoľko záverov. Vo všeobecnosti, vzdelávacie inštitúcie prijímajú zväčša paušálne sumy alebo blokové dotácie, ktoré im poskytujú pomerne širokú autonómiu pri rozhodovaní o nasmerovaní verejných zdrojov, čiže pri ich internej alokácii. Ďalej spôsob, akým sa stanovuje výška týchto grantov, sa vyvíja a mení. V zásade možno konštatovať, že väčšina krajín sa dnes spolieha na normatívne financovanie. Objektívne, kvantifikovateľné normatívy prinášajú transparentnosť do procesu rozhodovania a zároveň sú pre financovanie kľúčové. Projektové a kontraktové financovanie dopĺňa škálu možností, využívajú sa najmä v oblasti vysokoškolského výskumu, prípadne pri kapitálových výdavkoch. Popri dotáciách zo strany štátu (z centrálnej úrovne), sú školy vo viacerých štátoch dofinancovávané z vlastných zdrojov na strednej, regionálnej či lokálnej úrovni.

Výška pridelených prostriedkov môže odzrkadľovať uplatnenie žiakov v praxi, respektíve relevantnosť študijných odborov v danom štáte najmä pri projektovom a kontraktovom financovaní, kde si štát od danej školy akoby objednáva konkrétnu službu. Investuje viac zdrojov tam, kde chce nejakú oblasť posilniť, prípadne tam, kde sú odôvodnené vyššie náklady na výučbu. Štáty majú aj svoje mechanizmy finančnej podpory škôl v znevýhodnených oblastiach (okrajové, s nízkou hustotou obyvateľstva, malotriedky a podobne) a škôl so špeciálnymi charakteristikami žiakov (žiaci s odlišným materinským jazykom, sociálne slabší žiaci, znevýhodnení žiaci, integrovaní hendikepovaní žiaci a podobne). Pri financovaní škôl je nevyhnutné brať do úvahy aj nehnuteľnosti spojené s danými inštitúciami, ich veľkosť, stav, vybavenie atď.

V mnohom odlišná situácia na vysokých školách sa týka napríklad existencie vedy a výskumu ako úplne špecifickej oblasti financovania. Ďalej sú rozdiely v tom, že vysoké školy môžu v mnohých štátoch pôsobiť aj ako „podnikateľské“ subjekty, môžu narábať s kapitálom, investovať ho, požičiavať si peniaze, hospodáriť so svojimi nehnuteľnosťami a v neposlednom rade vyberať školné.

Systém financovania škôl sa neustále prehodnocuje tak v európskom kontexte, ako aj v konkrétnych štátoch. Badateľný je najmä posun od dôrazu na vstupné indikátory normatívneho financovania (ktoré ale ostávajú stále rozhodujúce), k zvýrazňovaniu výstupných, výkonnostných indikátorov (tie však v nijakej krajine nie sú jediným kritériom). Cieľom je dosiahnuť najmä spravodlivosť a efektivitu, nájsť pritom rovnováhu medzi podporovaním kvalitných škôl, aby boli ešte kvalitnejšie, a slabších škôl, aby sa nezhoršovali, ale naopak, aby napredovali. Aj preto nemôžu byť výkonnostné kritériá tými jedinými. Do úvahy je potrebné brať dostupnosť vzdelania, základnú rovnosť príležitostí a podmienok, a to nielen v danom štáte, ale v celoeurópskom kontexte, ktorý je vo vzdelávacej oblasti čoraz otvorenejší a prístupnejší pre všetkých.

## Príloha (Rozsah autonómie univerzít, Mechanizmus verejného financovania vyššieho vzdelania)

Table 1: Extent of autonomy experienced by universities

Type of budget	
Line-item budget	BG, CY, GR, LV, LT, RS, TR
Block-grant budget	AT, BE nl, BE fr, HR, CZ, DK, EE, FI, FR, HU, IS, IE, IT, LU, MT, NL, NO, PL, PT, RO, SK, SI, ES, SE, CH, UK
Ability to keep potential surplus from state funding	
Universities may keep surplus on state funding	AT, BE nl, BE fr, BG, HR, CZ, DK, EE, FI, FR, GR, HU, IS, IE, IT, LU, MT, NL, NO, PL, SK, SI, ES, SE, CH, UK
Universities may not keep surplus on state funding	CY, LV, LT, PT, RO, RS, TR
The setting of tuition fees	
No tuition fee	Austria, Czech Republic, Denmark, Finland, Iceland, Malta, Norway, Slovakia, Sweden, Cyprus*, Greece*, Scotland*, Slovenia*
Government sets fixed amount	Belgium / Wallonia, Bulgaria, France, Ireland, Netherlands, Slovenia, Spain, Switzerland, Turkey
Universities decide but ceiling set by public authorities	Italy, Portugal, UK: England*
University sets fees	Croatia, Estonia, Greece, Hungary, Latvia, Luxembourg, Poland, Romania, Serbia, UK
Fees set on basis of some form of Cooperation between university and public authorities	Cyprus, Belgium / Flanders, Lithuania
Ability to borrow money	
Universities are able to borrow money	AT, BE nl, BE fr, HR, CY, CZ, DK, EE, FR, IE, IT, LV, LU, NL, NO, PL, RO, RS, SK, ES, SE, UK
Universities are not able to borrow money	BG, FI, DE, GR, HU, IS, LT, MT, PT, SI, CH, TR
Ability to raise money on the financial markets	
Universities are not able to raise money on financial markets	BE nl, BG, CY, FI, FR, DE, IE, LT, MT, NL, NO, PL, PT, RO, RS, SI, SE, CH, TR
Universities are able to raise money on financial markets (to some degree)	AT, BE fr, CZ, DK, EE, HU, IT, LV, LU, ES, UK
Ownership of university buildings	
University	BE fr, HR, CY, CZ, EE, GR, IE, IT, LV, MT, NL, NO, PL, PT, RO, SI, ES, UK
Public authorities	BE nl, BG, DK, HU, LT, LU, RS, TR
Public real estate companies	AT, FI, DE, SE
Variations	FR, IS, SK, CH
Sale of university-owned real estate	
Universities may freely sell real estate they own	BE fr, CZ, EE, IT, NL, ES, CH, UK
Sale of real estate requires permission of public authorities	HR, CY, IS, IE, LV, MT, NO, PL, PT, RO, SK, SI
Universities may not sell real estate they own	GR

\* indicates the situation for bachelor students

Source: Estermann & Nokkola (2009)

Table 4: Main mechanisms for direct public funding of higher education in Europe, 2006

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU
Budget negotiation with the funding body based on a budget estimate submitted by the institution		●		●					●	●				●			●
Budget established by the funding body based on past costs						●				●			●				
Funding formula	●	●	●	●	●	●	⊗	●	●	●	⊗	●	●		●	●	
Performance contracts based on strategic objectives			●		●	●				●		●					●
Contracts based on a predetermined number of graduates by field of study								●							●		
Funding for specific research projects, awarded in the framework of competitive bidding procedures	●	●	●	●	●	●		●	●	●		●	●		●		:

	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK-ENG/ WLS/NIR	UK- SCT	IS	LI	NO
Budget negotiation with the funding body based on a budget estimate submitted by the institution		●				●		●								
Budget established by the funding body based on past costs					●									●		●
Funding formula	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Performance contracts based on strategic objectives				●		●	●		●	●				●		
Contracts based on a predetermined number of graduates by field of study																
Funding for specific research projects, awarded in the framework of competitive bidding procedures	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●

● Mechanism applied    ⊗ Variable depending on the regional authority    : Data not available

Source: Eurydice.

**Belgium (BE de):** As of 2009/10, a new system for awarding operational resources will be introduced based on a budget proposal from the existing higher education institution, including all revenue and expenditure from the previous year.

**Belgium (BE nl):** The means allocated in the past are considered in the funding formula to a certain extent.

**Czech Republic:** Performance contracts and related negotiations concern only public HEIs at ISCED level 5A. For public institutions at ISCED level 5B, funding formulas are established at regional level. For public and government-dependent private institutions at ISCED level 5B, it is possible to receive funding from the Ministry of Education to develop national objectives.

**Denmark:** In 2006/07, performance contracts concerned universities only. In 2008, the 22 non-university HEIs, which merged into 8 institutions, will also be governed by performance contracts.

**Germany:** Each Land defines the allocation method of direct public funding to HEIs.

**Ireland:** The funding formula concerns universities, whereas the institutes of technology operate on the basis of budget negotiations. Funds are also granted to universities on a competitive basis for activities related to strategic national priorities.

**Greece:** The introduction of performance contracts for universities was recently adopted by parliament but has not yet taken effect.

**Spain:** Each Autonomous Community determines its own method of awarding direct public funding to HEIs.

**Luxembourg:** Information not verified at national level.

**Austria:** Performance contracts do not concern Universities of Applied Science (Fachhochschulen).

**Slovenia:** Negotiations apply only to the investment part of the budget. Expenditure met by HEIs in the previous year is considered to a large extent in the funding formula.

**United Kingdom (ENG):** Although most of the teaching grant is allocated by formula, with performance-related input, it is also subject to a funding agreement (or contract) specifying the volume of teaching activity to be delivered. The volume of teaching activity is defined in broad terms, except for quota-controlled subjects such as medicine and teaching, and in the case of funding for additional student places. The funding agreement specifies a target number of students in these cases.

**Iceland:** Funding formula and performance contracts do not apply to the two HEIs under the auspices of the Ministry of Agriculture.

**Liechtenstein:** The information about research funding relates solely to the Hochschule Liechtenstein.

## ZDROJE

1. Funding higher education: a view across Europe. ESMU : Brusel 2010. [pdf]. Dostupné na:  
<[https://www.utwente.nl/bms/cheps/publications/Publications%202010/MODERN\\_Funding\\_Report.pdf](https://www.utwente.nl/bms/cheps/publications/Publications%202010/MODERN_Funding_Report.pdf)>, overené 30. januára 2017.
2. Financovanie škôl v Európe: Mechanizmy, metódy a kritériá vo verejnom financovaní. Správa Euridyce. Education, Audiovisual and Culture Executive Agency : Brusel 2014. [pdf]. Dostupné na:  
<  
[http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic\\_reports/170SK.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/170SK.pdf)>,  
<[http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic\\_reports/170EN.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/170EN.pdf)>,  
, overené 30. januára 2017.
3. Communication from the European Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions. Rethinking education: Investing in skills for better socio-economic outcomes. Európska komisia : Brusel 2012. (COM (2012) 699 final). [online]. Dostupné na:  
<<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1389776578033&uri=CELEX:52012DC0669>>, overené 30. januára 2017.
4. Council Conclusions on investing in education and training – a response to 'Rethinking education: Investing in skills for better socio-economic outcomes' and the '2013 Annual Growth Survey'. OJ C 64, 5. 3. 2013. [pdf]. Dostupné na:  
<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:064:0005:0008:EN:PDF>>,  
overené 30. januára 2017.
5. Rozpočet verejnej správy na roky 2017 až 2019 – schválený NR SR, MF SR. [online]. Dostupné na: <<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=11224>>, overené 30. januára 2017.
6. Rozpis dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2017, MŠVVŠ SR. [online]. Dostupné na:  
<<https://www.minedu.sk/rozpis-dotacii-zo-statneho-rozpoctu-verejnym-vysokym-skolam-na-rok-2017/>>, overené 30. januára 2017.

Bratislava 31. januára 2017